

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 2-3 czerwca 2015 r. na kierunku „rybactwo” prowadzonym w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, w dziedzinie nauki rolnicze, w dyscyplinie naukowej rybactwo na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych na Wydziale Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Obmińska-Mrukowicz – członek PKA

członkowie: prof. dr hab. Krzysztof Formicki – ekspert merytoryczny PKA

prof. dr hab. Henryk Sendłak – ekspert merytoryczny PKA

mgr Agnieszka Socha-Woźniak – ekspert PKA ds. formalno-prawnych

Patrycja Florczuk – ekspert PKA ds. studenckich

Ocena jakości kształcenia na kierunku „rybactwo” prowadzonym na Wydziale Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przeprowadzona została z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2014/2015. Komisja po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na powyższym kierunku. Informacje na temat wyniku poprzedniej oceny zamieszczone zostały w Załączniku nr 3 do niniejszego Raportu.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Poprzedzona była zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z przedłożonym przez Uczelnię Raportem Samooceny oraz podziałem zadań pomiędzy członków Zespołu. Raport z wizytacji opracowano na podstawie Raportu Samooceny oraz dokumentacji przedstawionej przez Uczelnię w toku wizytacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Wydziału, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załączniknr2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1) Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku formułowana przez jednostkę*

1.1).Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Strategię Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko–Mazurskiego w Olsztynie na lata 2010-2020 oraz Program Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko–Mazurskiego w Olsztynie na lata 2012-2020 (dokument uszczegółwiający Strategię Uczelni) Senat Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego zatwierdził Uchwałami: Nr 55 i 56 z dnia 26 października 2012 r.

W Programie Rozwoju Uniwersytetu określono deklarowane cele strategiczne, obszary priorytetowych działań, programy działań w poszczególnych obszarach, a także narzędzia ich realizacji. Misją Uczelni jest „...wszechstronna działalność na rzecz rozwoju kształcenia wysokiej jakości absolwentów i kadr naukowych, realizacji badań naukowych dostosowanych do potrzeb gospodarki regionu i kraju oraz wzbogacenia kultury narodowej”.

Formułując aktualną strategię rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, jako punkt wyjścia wzięto pod uwagę stan aktualny Uczelni w zakresie struktury, sytuacji kadrowej, bazy materialnej, finansów i źródeł pozyskiwania środków, a także działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej, co pozwoliło na dokonanie poprawnej analizy możliwości rozwojowych. Na tej podstawie wytypowane zostały strategiczne, priorytetowe obszary w dalszym rozwoju Uczelni, wyrażone jako jej wizja do roku 2020. Do najważniejszych z nich zaliczyć można m.in.: 1) **w dziedzinie dydaktyki** – utrwalanie pozycji Uczelni w czołówce uniwersytetów krajowych, ciągłe poszerzanie oferty dydaktycznej na różnych poziomach kształcenia o nowe kierunki i specjalności wynikające z potrzeb życia gospodarczego i społecznego, aktywne uczestnictwo w europejskim i światowym życiu akademickim ze szczególnym uwzględnieniem rozwijania współpracy z uczelniami z krajów Europy Wschodniej. Jako cel nadrzędny wymienione zostało tworzenie i doskonalenie „...atrakcyjnej oferty edukacyjnej i wysokiego poziomu kształcenia...” poprzez „...permanentną ewaluację procesu i jakości kształcenia...”; 2) **w dziedzinie badań i rozwoju kadr naukowych** – dążenie do realizacji badań naukowych cechujących się wysokim poziomem innowacyjności i jakości, powiązanych z praktyką gospodarczą i społeczną tak, by Uczelnia stała się „...rozpoznawalną wśród krajowych i światowych ośrodków naukowych jako uczestnik różnorodnych programów badawczych i osiągnięć naukowych o znaczeniu ponadregionalnym”; 3) **w dziedzinie organizacji i funkcjonowania** – doskonalenie sprawności zarządzania Uczelnią w celu zapewnienia jak najlepszych warunków do realizacji badań i prowadzenia dydaktyki według najwyższych standardów; 4) **w dziedzinie kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym** - dążenie do odgrywania coraz większej roli „...w życiu społecznym i gospodarczym regionu i kraju jako ośrodek kulturotwórczy oraz miejsce świadczenia usług naukowo-badawczych i edukacyjnych...”, a także przyczynianie się do budowania dobrego wizerunku miasta Olsztyna i całego regionu.

Strategia rozwoju Wydziału Nauk o Środowisku na lata 2013-2020 przyjęta została – zgodnie z § 23 ust. 3 pkt. 1 Statutu Uniwersytetu - przez Radę Wydziału Nauk o Środowisku Uchwałą Nr 180/12 z dnia 14 grudnia 2012 r. W Strategii określono wizję i misję Wydziału, cele strategiczne, cele cząstkowe, a ponadto zakres działań obejmujący: kształcenie, naukę,

wzmocnienie potencjału naukowo-badawczego Wydziału, współpracę ze środowiskiem zewnętrznym oraz promocję Wydziału. Zatem w strategię rozwoju Uczelni dobrze wpisują się misja i strategia ocenianego Wydziału. Koncepcja kształcenia na Wydziale Nauk o Środowisku jest zgodna ze *Strategią Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na lata 2010-2020* oraz *Programem Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na lata 2012-2020*. Koncepcja opiera się na trzech filarach misji: „na kreowaniu przyszłości z wykorzystaniem potencjału stworzonego w przeszłości, różnorodności i interdyscyplinarności dydaktyczno-naukowej oraz łączenia zadań i planów o charakterze regionalnym z potrzebami oraz wyzwaniem mającymi międzynarodowe – globalne znaczenie”.

Program kształcenia na kierunku rybnictwo jest zgodny z misją Uczelni i strategią Wydziału, a także z założeniami, które sformułowano w dokumencie „Polityka Ekologiczna Państwa”, „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybnictwa na lata 2012-2020” i wpisuje się w realizację założeń zrównoważonego korzystania z zasobów środowiska. Ponadto program kształcenia na kierunku rybnictwo jest spójny z przyjętą w 2011 roku przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Strategią rozwoju rybnictwa w województwie warmińsko-mazurskim do 2030 roku” oraz ogłoszoną 25 czerwca 2013 roku przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”. Dokument ten zawiera m.in. informacje na temat potencjałów rozwojowych Warmii i Mazur oraz inteligentnych specjalizacji województwa, takie jak ekonomia wody oraz żywność wysokiej jakości, które są ściśle powiązane z rybnictwem. Program jest jednocześnie spójny z kluczowymi zapisami i zadaniami Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybnictwa na lata 2014-2020 Unii Europejskiej.

Wydział Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego ma regionalną tożsamość i jest rozpoznawalny wśród krajowych i światowych ośrodków naukowych. Jest jednostką o utrwalonej pozycji, posiada najwyższą kategorię naukową i od wielu lat pełne prawa akademickie na kierunku rybnictwo. Pracownicy naukowcy mają znaczące osiągnięcia krajowe i międzynarodowe, szczególnie z zakresu rybnictwa, co przekłada się w istotny sposób na program i jakość kształcenia.

Proces kształcenia na kierunku rybnictwo obejmuje studia stacjonarne I stopnia – inżynierskie i studia II stopnia – magisterskie na specjalnościach: akwakultura i akwarystyka oraz rybnictwo śródlądowe. Na I stopniu studiów – o profilu ogólnoakademickim absolwent uzyskuje wiedzę na temat zasad chowu, hodowli i użytkowania organizmów wodnych, oceny surowców pochodzenia rybnego, prawnych, ekonomicznych i ekologicznych aspektów gospodarowania żywymi zasobami wód oraz podstawami ich ochrony i odnowy.

Na kierunku rybnictwo funkcjonują dwie specjalności na studiach II stopnia – akwakultura i akwarystyka oraz rybnictwo śródlądowe, co koresponduje ze współczesnymi trendami w polskim sektorze rybnictwa. Utworzenie tych dwóch specjalności związane było z przekształceniami własnościowymi w sektorze rybnictwa, dynamicznym rozwojem akwakultury oraz zmianami w gospodarowaniu rybnictwem w wodach otwartych.

Specjalność „akwakultura i akwarystyka” ukierunkowana jest na absolwentów studiów I stopnia, pragnących pogłębić wiedzę w zakresie wszelkich znanych współcześnie metod intensywnego chowu i hodowli ryb konsumpcyjnych oraz ozdobnych, prowadzonych z poszanowaniem przepisów prawnych i zasad ochrony środowiska naturalnego. Specjalność ta jest dobrze wkomponowana w profil Wydziału, a ponadto akwakultura jest najbardziej

dynamicznie rozwijającym się sektorem produkcji żywności na świecie. Kształcenie w ramach tej specjalności jest zatem odpowiedzią na potrzeby polskiego i europejskiego rynku pracy, na którym brakuje specjalistów, pozwalających realizować idee zrównoważonego rozwoju.

Specjalność „rybactwo śródlądowe” wynika po części z tradycji Wydziału i jest skierowana do studentów, którzy zamierzają prowadzić gospodarkę rybacką na akwenach słodkowodnych lub na wodach słonawych. Absolwenci specjalności posiadają pełną wiedzę na temat pozyskiwania ryb i innych organizmów wodnych ze środowiska naturalnego, nie naruszając równowagi biologicznej. Uzyskują również wiedzę na temat rekultywacji wód, technik połowu oraz sportowych połowów ryb.

Koncepcja kształcenia obejmuje możliwość kontynuacji kształcenia na studiach III stopnia. Na Wydziale Nauk o Środowisku prowadzone są stacjonarne 8-semesterne studia doktoranckie, które umożliwiają kontynuowanie kształcenia w dziedzinie nauk rolniczych, dyscyplinie rybactwo (Regulamin studiów doktoranckich w UWM w Olsztynie, Uchwała Nr 497 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 28 marca 2014 w sprawie uchwalenia Regulaminu studiów doktoranckich Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie).

Określone są również wymogi warunkujące ubieganie się na studia doktoranckie: posiadanie dyplomu magistra, magistra inżyniera bądź dyplomu równorzędnego, zbieżność ukończonego kierunku studiów z dziedziną i dyscypliną naukową, w zakresie której będą realizowane studia doktoranckie, a także uzyskanie na dyplomie ukończenia studiów oceny co najmniej dobrej (4,0).

Na Wydziale Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prowadzone są również 2-semesterne studia podyplomowe „Ichtiologia i akwakultura” dla absolwentów dowolnego kierunku studiów I lub II stopnia, umożliwiające pogłębienie wiedzy z zakresu metod intensywnego chowu i hodowli ryb oraz pozyskiwania ryb z wód otwartych, prowadzonych zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju (Zarządzenie Nr 3/2007 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 10 stycznia 2007 roku w sprawie: utworzenia studiów podyplomowych w zakresie „Ichtiologia i akwakultura”).

Koncepcja kształcenia na kierunku rybactwo jest odpowiedzią na aktualne trendy i potrzeby gospodarki oraz sytuację współczesnego rynku pracy.

Koncepcja kształcenia wizytowanego kierunku studiów, a także plany studiów i program kształcenia opracowywane są przez kierunkowy Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia, wchodzący w strukturę wydziałowego systemu zarządzania jakością kształcenia. Kierunkowe zespoły powołane zostały *Decyzją nr 7/2012 Dziekana Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa z dnia 24 kwietnia 2012 roku*, na podstawie, której w ich skład wchodzi przedstawiciele studentów wskazani przez Wydziałową Radę Samorządu Studenckiego. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, że biorą czynny udział w procesie określania koncepcji kształcenia wizytowanego kierunku studiów, w tym jej celów i efektów poprzez działalność samorządową oraz za pośrednictwem przedstawiciela wchodzącego w skład zespołu kierunkowego. Potwierdziły to również Władze Jednostki w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA.

- 1.2) *wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.*

W raporcie Samooceny Wydział Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie określa udział interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie kształtowania koncepcji kształcenia. Opracowana koncepcja kształcenia w tym kształt programu wynika również z aktywnego udziału w pracach interesariuszy wewnętrznych – nauczycieli akademickich, również innych jednostek Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W przygotowaniu programu kształcenia istotną rolę odgrywali studenci i absolwenci Wydziału Nauk o Środowisku. Uwzględniono także postulaty i sugestie zgłaszane przez interesariuszy zewnętrznych: firmy rybackie i przetwórcze oraz stowarzyszenia związane z sektorem rybackim (m.in. Polskie Towarzystwo Rybackie, Towarzystwo Promocji Ryb, Polski Związek Wędkarski), a także sugestie jednostek naukowo-badawczych realizujących badania w zakresie rybactwa oraz uczestniczących w procesie dydaktycznym w ramach praktyk zawodowych czy seminariów – Instytut Rybactwa Śródlądowego im. St. Sakowicza w Olsztynie oraz Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polskiej Akademii Nauk w Olsztynie.

Na Wydziale Nauk o Środowisku powołano Radę Patronacką (Uchwała Rady Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa z dnia 20 stycznia 2012 roku), zgodnie ze strategią rozwoju w zakresie doskonalenia procesu kształcenia, aby nawiązać ściślejszą współpracę Wydziału z jednostkami gospodarczymi i administracją.

Członkowie Rady Patronackiej Wydziału oraz przedstawiciele podmiotów gospodarczych i instytucji naukowo-badawczych pełnią rolę interesariuszy zewnętrznych. Uczestniczą oni w procesie kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku rybactwo. Rola interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w kształtowaniu koncepcji kształcenia została określona w procedurze WSZJK-PS-ECTS-NoS-4 „System weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w toku studiów” z 23 lipca 2014 roku. Pomoc ze strony interesariuszy ma zapewnić uzyskiwanie przez absolwentów wiedzy i umiejętności zgodnie z oczekiwaniami pracodawców, przy jednoczesnym nabywaniu przez nich kompetencji niezbędnych w pracy ichtiologa, menedżera czy właściciela firmy działającej w obszarze rybactwa.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego¹ wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1.1) **Koncepcja kształcenia studentów kierunku rybactwo, prowadzonego na Wydziale Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie opracowana jest z uwzględnieniem specyfiki tego kierunku i uwarunkowań wynikających z otoczenia Uczelni. Założony program oraz koncepcja kształcenia są w pełni powiązane z misją Uczelni i zgodne ze strategią rozwoju Wydziału Nauk o Środowisku, a także z założeniami, które sformułowano w dokumencie „Polityka Ekologiczna Państwa”, „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020” i wpisuje się w realizację założeń zrównoważonego**

¹ według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

korzystania z zasobów środowiska. Ponadto program kształcenia na kierunku rybnactwo jest spójny z przyjętą w 2011 roku przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Strategią rozwoju rybnactwa w województwie warmińsko-mazurskim do 2030 roku” oraz ogłoszoną 25 czerwca 2013 roku przez Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego „Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025”.

Koncepcja kształcenia nie zakłada zróżnicowania specjalnościowego na studiach I stopnia. Takie zróżnicowanie zaplanowano na studiach II stopnia, na których proponowane są dwie specjalności kształcenia: specjalność akwakultura i akwarystyka i specjalność rybnactwo śródlądowe.

1.2) Interesariusze wewnętrzni mają formalny i rzeczywisty wpływ na tworzenie i doskonalenie koncepcji kształcenia, w tym również na określanie celów i efektów kształcenia oraz perspektyw rozwoju Wydziału poprzez członkostwo w radzie programowej i udział w pracach samorządu studenckiego. Na Wydziale została powołana Rada Patronacka jako narzędzie angażowania interesariuszy zewnętrznych w proces kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku rybnactwo, która czynnie uczestniczyła w procesie opracowania koncepcji i programu kształcenia na kierunku rybnactwo. Program kształcenia był również konsultowany przez podmioty i stowarzyszenia związane z sektorem rybnackim oraz z przedstawicielami jednostek naukowo-badawczych realizujących zadania z zakresu rybnactwa. Studenci wizytowanego kierunku studiów biorą czynny udział w procesie określenia koncepcji kształcenia wizytowanego kierunku studiów, w tym jej celów i efektów, m.in. poprzez swoich przedstawicieli w kierunkowym Zespole ds. Jakości i Programów Kształcenia.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

2.1) *Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania sformułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.*

Zgodnie z § 23 ust. 1 pkt 2 Statutu do kompetencji Rady Wydziału należy uchwalanie planów studiów i programów nauczania, po zasięgnięciu opinii właściwego organu samorządu studenckiego, zgodnie z wytycznymi ustalonymi przez Senat. Uchwałą Nr 786 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 25 listopada 2011 r. zostały ustalone wytyczne dla Rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia studiów wyższych, planów i programów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających. Programy kształcenia i plany studiów dla kierunku „rybnactwo” przyjmowane są zgodnie z przywołanymi wcześniej wytycznymi, przez Radę Wydziału Nauk o

Środowisku, po uzyskaniu pozytywnej opinii organu studenckiego Wydziału Nauk o Środowisku. Programy kształcenia i plany studiów kierunków prowadzonych na Wydziale, w tym ocenianego kierunku „rybactwo”, dla roku akademickiego 2014/2015 Rada Wydziału zatwierdziła Uchwałą Nr 237 z dnia 11 kwietnia 2014 r., natomiast na rok akademicki 2015/2016 przyjęte zostały Uchwałą Rady Wydziału Nr 412 z dnia 29 maja 2015 r.

Efekty kształcenia dla poziomów i profili kształcenia na kierunkach prowadzonych w Uniwersytecie, w tym ocenianego kierunku „rybactwo” zostały określone uchwałą Nr 916 Senatu Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 kwietnia 2012 r. *w sprawie: określenia efektów kształcenia dla poziomów i profili kształcenia na kierunkach prowadzonych w Uniwersytecie*, zmienioną Uchwałą Senatu Nr 187 z dnia 26 marca 2013 r.

Kształcenie na kierunku rybactwo jest zgodne z celem strategicznym Uniwersytetu zapisany w Programie Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w latach 2012-2020 (Uchwała nr 56 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 26 października 2012 roku w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie w latach 2012-2020”). Zapis ten jest określony jako „wprowadzenie i realizacja wysokiej jakości standardów kształcenia, dostosowanych do potrzeb środowiska zewnętrznego, ze szczególnym uwzględnieniem regionu Warmii i Mazur”. Kształcenie studentów na kierunku rybactwo uwzględnia potrzeby rynku pracy poprzez upracticzenie kształcenia, rozszerzenie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz modyfikację programów kształcenia, a także realizację projektów zwiększających szanse absolwentów na rynku pracy poprzez powiązanie obszarów kształcenia z potrzebami społeczno-gospodarczymi kraju i regionu. Istotną rolę odgrywają intensywne działania pro jakościowe, polegające na opracowaniu zasad i kryteriów ewaluacji i doskonalenia efektywności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz podnoszenia jakości procesu dydaktycznego. Realizowane jest to poprzez doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich oraz ich uczestnictwo w dydaktycznych stażach krajowych i zagranicznych (Turcja, Portugalia, Finlandia, Republika Czeska, Niemcy, Tajlandia), ponadto poprzez doskonalenie infrastruktury dydaktycznej (nowoczesne centrum Akwakultury i Ochrony Środowiska), doskonalenie jakości nauczania języków obcych, informatyzacji działań w zakresie toku studiów, monitorowaniu losów absolwentów oraz doskonalenie działalności biura karier w kształtowaniu oferty dydaktycznej. Program studiów realizowanych na kierunku rybactwo jest zgodny z zaleceniami zawartymi w obowiązujących w Uczelni dokumentach tj.: 1). Uchwale nr 786 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 25 listopada 2011 roku w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia studiów wyższych, planów i programów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów (obecnie: Uchwała Nr 634 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 19 grudnia 2014 roku w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów studiów wyższych, w tym planów studiów, programów i planów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających), 2). Zarządzeniu nr 50 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 19 grudnia 2008 roku w sprawie wewnętrznego systemu wyceny efektów kształcenia, (obecnie: Zarządzenie Nr 3/2015 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 14 stycznia 2015 roku w sprawie procedur oceny jakości programów kształcenia i programów studiów oraz zasad weryfikacji efektów kształcenia), 3) obowiązującym Regulaminie studiów UWM w Olsztynie.

Programy kształcenia zgodnie z KRK dla kierunku rybactwo obejmują wszystkie obszarowe efekty kształcenia o profilu ogólnoakademickim w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, pozwalając także na uzyskanie kompetencji inżynierskich. W Raporcie Samooceny przedstawiono zdefiniowane efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, biorąc pod uwagę wiedzę, umiejętności oraz kompetencje społeczne. Przedstawiono również matrycę efektów kształcenia, w której wskazano moduły kształcenia, realizujące poszczególne kierunkowe efekty kształcenia.

Ze szczegółowej analizy kierunkowych efektów kształcenia wynika, że są one zdefiniowane odpowiednio do specyfiki kierunku. Kierunkowe efekty kształcenia prawidłowo odniesiono do obszarowych efektów kształcenia. Nie budzi też wątpliwości uwzględnienie w procesie kształcenia kompetencji inżynierskich.

Analiza kierunkowych efektów kształcenia zdefiniowanych dla studiów II stopnia pozwala stwierdzić, że obejmują one wszystkie obszarowe efekty kształcenia o profilu ogólnoakademickim w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych i są zdefiniowane z uwzględnieniem specyfiki kierunku rybactwo. Kierunkowe efekty kształcenia prawidłowo odniesiono do obszarowych efektów kształcenia.

2.2). efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

Efekty kierunkowe rybactwa zostały sformułowane w sposób jasny i precyzyjny. Ich treść jednoznacznie odnosi się do wskazanych efektów obszarowych. Również efekty przedmiotowe są sformułowane w sposób precyzyjny i ich treść jest zgodna z treścią efektów kierunkowych. Efekty przedmiotowe jednoznacznie korespondują z treścią merytoryczną przedmiotów oraz zalecaną literaturą. Efekty kształcenia oddają specyfikę kierunku studiów, a ich realizacja może doprowadzić do osiągnięcia zakładanych kompetencji zawodowych inżyniera lub magistra inżyniera rybactwa. Z Raportu Samooceny wynika, że efekty kształcenia na studiach I stopnia pozostają w spójności z zakładanymi efektami na studiach II stopnia. Wynika to z treści kształcenia, zakładanych efektów i umiejętności przypisanych poszczególnym etapom studiów. Przedstawione w Raporcie efekty kształcenia w aspekcie wiedzy i umiejętności osiąganych w ramach kształcenia ogólnego i kierunkowego na obu poziomach stwarzają możliwość uzyskania zakładanych celów. Studenci wizytowanego kierunku studiów obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, iż znają efekty kształcenia, ponieważ są z nimi zapoznawani w trakcie pierwszych zajęć każdego rozpoczynającego się kursu. Przedmiotowe efekty kształcenia są dla nich dostępne także w sylabusach udostępnianych za pośrednictwem platformy USOS oraz gablot informacyjnych znajdujących się w budynku wydziałowym. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że efekty kształcenia sformułowane są w sposób zrozumiały i na ich podstawie studenci wiedzą jaki zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji zapewnia im udział w poszczególnych zajęciach.

2.3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Ogólne procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia określone zostały w Regulaminie studiów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przyjętym Uchwałą Nr 508 Senatu Uczelni z dnia 29 kwietnia 2014 r. Powyższy Regulamin określa

w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem poszczególnych etapów, jak i całych studiów, a także ustala regulacje związane z zaliczaniem przedmiotów i etapów kształcenia, ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułuje uprawnienia odwoławcze oraz konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin wprowadza ponadto skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Rozwiązania stosowane w tym zakresie są prawidłowe i przejrzyste. Szczegółowe sposoby pomiaru i oceny efektów kształcenia zostały określone w sylabusach przedmiotów. Zgodnie z powyższym Regulaminem okresem zaliczeniowym jest semestr. Weryfikowanie efektów kształcenia w zakresie wiedzy odbywa się na podstawie zaliczeń i egzaminów pisemnych lub ustnych, opis u studium przypadku oraz w czasie bezpośredniej obserwacji studenta. Natomiast weryfikacja umiejętności praktycznych studenta odbywa się za pomocą zaliczeń i egzaminów praktycznych, a także w czasie bezpośredniej obserwacji zachowań studenta, co dodatkowo daje możliwość weryfikacji w zakresie kompetencji społecznych. W Uczelni obowiązuje 6-stopniowa skala ocen: od oceny „niedostateczny” (2,0) do oceny „bardzo dobry” (5,0). Zaliczenia zajęć dokonuje osoba prowadząca zajęcia na podstawie obecności, oceny aktywności studenta oraz uzyskanych przez niego ocen. Okresem zaliczeniowym jest semestr. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie przez studenta zaliczeń i zdanie egzaminów ze wszystkich przedmiotów/modułów oraz praktyk przewidzianych planem studiów, czyli uzyskanie wymaganej liczby punktów ECTS przewidzianej w programie studiów. Zaliczenie potwierdza się wpisem do indeksu i semestralnych kart okresowych osiągnięć studenta. Regulamin studiów stanowi też, iż formy i warunki zaliczania poszczególnych przedmiotów i praktyk wynikających z programów kształcenia i planów studiów określa Rada Wydziału. Zasady przystępowania studentów do zaliczeń i egzaminów, a także zaliczania zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzanie egzaminów procedurami wydziałowymi określone zostały na Wydziale Nauk o Środowisku w procedurach tj.: *System oceny studentów w toku studiów* (WSZJK-PS-ECTS –NoŚ-3) oraz *Przenoszenie osiągnięć* (WSZJK-PS-ECTS –NoŚ-2). Student zawiadamiany jest o formie egzaminu (ustnej, pisemnej, bądź teście) przez prowadzącego na pierwszych zajęciach. Informacja jest dostępna jest również w sylabusach przedmiotów, a pytania formułowane podczas egzaminu nie mogą wykraczać poza treści zawarte w sylabusach. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 5/2014 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 24 stycznia 2014r. w sprawie *określenia zakazanych form zachowania studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych i kursów podczas egzaminów i zaliczeń* prowadzący zajęcia ma prawo do przerwania lub unieważnienia egzaminu, gdy stwierdzi brak samodzielności w pracy studenta np. korzystanie z pomocy innych osób lub z niedopuszczonych materiałów, urządzeń itp. Podstawą zaliczenia przedmiotu jest aktywna obecność na zajęciach, wykonanie pisemnych prac zaliczeniowych, referatów, sprawozdań, uzyskanie pozytywnej oceny z kolokwium zaliczeniowych oraz spełnienie innych wymagań określonych przez prowadzącego.

Weryfikacji efektów kształcenia dokonuje się również poprzez kształcenie praktyczne. Ogólne zasady związane z praktykami zawodowymi określa § 33 Regulaminu studiów, a także Zarządzenie Nr 42/2014 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 18 czerwca 2014 roku w sprawie *praktyk studenckich*. Na Wydziale Nauk o Środowisku obowiązuje ponadto Uchwała Nr 377 Rady Wydziału Nauk o Środowisku z dnia 27 marca 2015 roku w sprawie *regulaminu praktyk i obowiązków opiekuna praktyk*. Nadzór merytoryczny nad praktykami na pełni Wydziale Prodziekan ds. studiów i studentów,

natomiast uprawnienia do zawierania umów z przedsiębiorstwami i instytucjami, w których studenci odbywają praktyki posiada Dziekan. Za weryfikację efektów kształcenia uzyskanych w trakcie realizacji praktyk odpowiedzialni są opiekunowie praktyk (powołani - dla poszczególnych specjalności/ rodzajów praktyki realizowanej na kierunku „rybactwo” - odpowiednio na posiedzeniach Rady Wydziału w dniach: 26 października 2009 r., 7 grudnia 2012 r. oraz 8 marca 2013 r.).

W Załączniku nr 2 do Uchwały Rady Wydziału w *sprawie regulaminu praktyk i obowiązków opiekuna praktyk* określone zostały zadania opiekuna praktyk zawodowych.

Na końcowym etapie procesu kształcenia sposób weryfikacji efektów można ocenić odnosząc się do procesu i zasad dyplomowania. Zasady dyplomowania określa Regulamin studiów (§ 39-45), natomiast szczegółowe zasady przygotowania i wykonania pracy dyplomowej oraz złożenia egzaminu dyplomowego na Wydziale nauk o Środowisku regulują następujące procedury: *Rejestr tematów prac dyplomowych* (WSZJK-PD–Noś-1), *Przydział prac dyplomowych do jednostek organizacyjnych* (WSZJK-PD–Noś-2), *Przygotowanie pracy dyplomowej* (WSZJK-PD–Noś-3) oraz *Egzamin dyplomowy* (WSZJK-PD–Noś-4). Monitorowaniem i weryfikacją procesu dyplomowania polegającej na okresowej ocenie kompetencji promotorów prac dyplomowych i tematyki realizowanych prac dyplomowych zajmuje się w Jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów Wydziałowy i Kierunkowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Tematy prac dyplomowych zgłaszane są co roku Prodziekanowi ds. studiów i studentów jednostki organizacyjne wydziału, a następnie podlegają ocenie przez Kierunkowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Praca dyplomowa realizowana na Wydziale powinna spełniać wymagania formalne i merytoryczne określone w powyższych przepisach. Egzamin dyplomowy na ocenianym kierunku studiów przeprowadza *Komisja do przeprowadzania egzaminu dyplomowego na kierunku „rybactwo”* powołana Decyzją nr 29 Dziekana Wydziału Nauk o Środowisku z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie: składu komisji do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego na kierunkach: ochrona środowiska, rybactwo, inżynieria środowiska, turystyka i rekreacja.

W celu zapewnienia oryginalności prac dyplomowych i zapobiegania zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia, wszystkie prace dyplomowe poddawane są procedurze antyplagiatowej określonej Zarządzeniem Nr 43/2015 Rektora Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie z dnia 19 maja 2015 r. w *sprawie procedury antyplagiatowej do weryfikacji samodzielności prac dyplomowych studentów*.

Pliki z utrwalonymi pracami dyplomowymi umieszcza się w elektronicznym Archiwum Prac Dyplomowych (APD) wprowadzonym w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie w oparciu o art. 167 b ust. 4 i 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572 z późn. zm.) na mocy Zarządzenia Nr 42/2015 Rektora Uczelni z dnia 19 maja 2015 r. Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. np. protokoły egzaminacyjne i dyplomy oraz suplementy prowadzona jest prawidłowo.

Działania związane z weryfikacją efektów kształcenia koordynuje Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia i kierunkowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia działające w ramach Wydziałowego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Szczegółowy opis systemu weryfikacji efektów kształcenia zawiera Uchwała nr 306 Rady Wydziału Nauk o

Środowisku UWM w Olsztynie z dnia 19 września 2014 roku w sprawie systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia.

System weryfikacji efektów kształcenia w toku studiów jest tworzony na podstawie procedur dotyczących wszystkich pracowników Wydziału, interesariuszy zewnętrznych (absolwenci i pracodawcy) i wewnętrznych (pracownicy, studenci, doktoranci, uczestnicy studiów podyplomowych). Proces kształcenia oraz monitorowanie osiągniętych efektów kształcenia na poziomie całego programu kształcenia reguluje Uchwała nr 330 Rady Wydziału Nauk o Środowisku UWM w Olsztynie z dnia 17 października 2014 roku w sprawie określenia procedur dotyczących procesu kształcenia. Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia koordynuje oraz monitoruje jakość kształcenia zgodnie z zapisami obowiązujących procedur. Elementy zarządzania kierunkiem podlegają ocenie systemowej. Nauczyciele weryfikują efekty przedmiotowe i przeprowadzają ocenę przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych; studenci oceniają jakość realizacji zajęć dydaktycznych; absolwenci oceniają przydatność w karierze zawodowej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz weryfikują efekty kształcenia; pracodawcy wyrażają opinię o absolwentach Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie. Badania ankietowe reguluje Zarządzenie nr 51/2013 Rektora UWM z dnia 31 maja 2013 roku w sprawie określenia obszarów procesu dydaktycznego objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur przeprowadzania badań ankietowych.

Zasady przystępowania studentów do zaliczeń i egzaminów, a także zasady zaliczania zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzanie egzaminów realizowane są zgodnie z Regulaminem studiów UWM w Olsztynie oraz procedurami wydziałowymi. Forma egzaminu (ustna, pisemna, testowa) podawana jest do wiadomości studentów na pierwszych zajęciach przez prowadzącego. Informacja jest dostępna w sylabusach przedmiotów. Pytania formułowane podczas egzaminu nie mogą wykraczać poza treści zawarte w sylabusach. Podstawą zaliczenia przedmiotu jest aktywna obecność na zajęciach, wykonanie pisemnych prac zaliczeniowych, referatów, sprawozdań, uzyskanie pozytywnej oceny z kolokwium zaliczeniowych oraz spełnienie innych wymagań określonych przez prowadzącego.

Zespół wizytujący poddał również analizie losowo wybrane prace magisterskie i inżynierskie wykonane przez studentów kierunku rybactwo. Z analizy tej wynika, że na wizytowanym Wydziale stosowane są metody sprawdzania wiedzy i umiejętności zgodne z metodami opisanymi w sylabusach przedmiotów. Zakres tematyczny zadań i pytań sprawdzających wiedzę i umiejętności jest także zgodny z opisem treści kształcenia podanymi w sylabusach. Oceniane prace mieściły się tematycznie w obszarze nauk właściwych dla kierunku studiów rybactwo i tematycznie związane były bezpośrednio z dyscypliną rybactwo.

Prace magisterskie mają charakter eksperymentalny, właściwy dla prac magisterskich. Wykorzystano w nich materiały pochodzące z badań i obserwacji własnych oraz przeglądu i analizy danych źródłowych. Prace opracowane są na bardzo dobrym poziomie.

Ocena prac inżynierskich i magisterskich, dokonywana jest przez promotora oraz recenzenta i odzwierciedla poziom oraz wartość merytoryczną ocenianych prac. Prace dyplomowe przed złożeniem w dziekanacie weryfikowane są przez uczelniany system antyplagiatowy. Na podstawie raportu z systemu antyplagiatowego opiekun pracy dyplomowej (promotor) stwierdza samodzielność wykonania pracy dyplomowej.

Na egzaminach dyplomowych komisja egzaminacyjna zadaje 3 różne pytania o tematyce mieszczącej się w zakresie dyscypliny rybactwo. Doraźnie powoływane komisje egzaminacyjne na egzaminach dyplomowych wykorzystują skalę ocen określoną w Regulaminie Studiów. W przypadku egzaminów magisterskich, analizowanych przez Zespół wizytujący, oceny odpowiedzi na postawione pytania mieściły się w granicach od 4,0 do 5. Informacje dotyczące przeglądu losowo wybranych prac magisterskich i inżynierskich oraz przebiegu egzaminów dyplomowych przedstawiono w załączniku nr 4 część II.

Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że system oceny efektów kształcenia jest zrozumiały, transparentny, jednolity dla wszystkich studentów, a wprowadzone na pierwszych zajęciach przez nauczycieli akademickich zasady i warunki systemu oceny są konsekwentnie przestrzegane. System oceny efektów kształcenia na kierunku rybactwo obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji.

2.4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Obowiązek monitorowania losów zawodowych absolwentów uczelni wyższych realizowany jest w Uczelni na podstawie Zarządzenia Nr 51/2013 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 31 maja 2013 r. w sprawie określenia obszarów procesu dydaktycznego objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur prowadzenia badań ankietowych. W związku z wprowadzonym obowiązkiem monitorowania losów absolwentów stworzona została aplikacja internetowa umożliwiająca prowadzenie automatycznej analizy statystycznej danych w systemie. Pierwsze badanie jest realizowane po 6 miesiącach od daty złożenia egzaminu dyplomowego, a następne po 3 i 5 latach. Uczelnia przeprowadziła badania ankietowe na temat: „Losy zawodowe absolwentów UWM” przeprowadzonego wśród absolwentów rocznika 2011/2012, opracowany w ramach projektu „Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego UWM” współfinansowanego przez UE w ramach EFS. Podczas wizytacji udostępniono również *Raport z badania losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Studia z perspektywy absolwenta Wydział Nauk o Środowisku*, w którym wypowiedzieli się absolwenci roku akademickiego 2012/2013 w przedziale czasowym: 6 miesięcy po ukończeniu studiów. Powyższy raport omawiany był na posiedzeniu Rady Wydziału Nauk o Środowiska w dniu 27 marca 2015 r. Dane z ankiet, po szczegółowej ich analizie, są wykorzystywane do doskonalenia programu studiów I i II stopnia na kierunku rybactwa oraz uzyskiwanych efektów kształcenia. Obecnie została przeprowadzona ankietyzacja absolwentów z rocznika 2011/2012 oraz 2012/2013. W przypadku drugiego procesu ankietyzacji wyniki zostały opracowane także w formie raportu wydziałowego, co pozwala wyciągnąć wnioski umożliwiające doskonalenie procesu kształcenia. W wypełnianych kwestionariuszach ankiet absolwenci pytani są m.in. o ocenę zdobytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, ocenę seminariów i pracy dyplomowej pod kątem umiejętności samokształcenia, ocenę współpracy z promotorem, ocenę roli praktyk w rozwijaniu własnych kompetencji, ocenę wyposażenia sal, laboratoriów, pracowni komputerowych, zasobów bibliotecznych, ocenę organizacji studiów i pracy dziekanatu. Absolwenci mają możliwość wypowiedzenia się jedynie za pośrednictwem pytań zamkniętych, co może wpływać negatywnie na zakres informacji otrzymywanych z procesu ankietyzacji, dlatego rekomenduje się wprowadzenie

dodatkowego pytania otwartego, w którym absolwenci mogliby wskazać dodatkowe uwagi nieuwjęte w pytaniach ankietowych. Z informacji przedstawionych przez Prodziekan ds. Jakości Kształcenia wynika, że wnioski powstałe na skutek analizy kwestionariuszy ankiet wypełnianych przez absolwentów wykorzystywane są w doskonaleniu procesu kształcenia, czego przykładem jest przeniesienie przedmiotu Rybactwo jeziorne i rzeczne realizowanego dotychczas w semestrze 5 studiów I stopnia na semestr poprzedzający odbycie praktyki jeziornej przez studentów kierunku Rybactwo. Absolwenci wypełniający kwestionariusze ankiet wskazali niepoprawną sekwencję praktyki jeziornej i wskazanego przedmiotu.

Studenci wizytowanego kierunku studiów obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA posiadali informacje nt. procesu monitoringu losów zawodowych absolwentów oraz jego zasad i celów. Dodatkowo w ramach monitoringu losów zawodowych absolwentów w roku akademickim 2012/2013 przeprowadzone zostało badanie ankietowe nt. Opinii pracodawców o absolwentach Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Z dokumentów dotyczących badań wynika, że uzyskane wyniki nie pozwalają na sformułowanie wiążących wniosków, ponieważ zwrotność ankiet wynosiła 8,4%. Jednostka wycofała się z prowadzenia ankietyzacji pracodawców, jednakże rekomenduje się kontynuowanie podjętych działań, ponieważ jest to istotne z punktu widzenia studentów. Informacje uzyskane w procesie ankietyzacji pracodawców pozwolą na dostosowanie programu kształcenia bezpośrednio do ich potrzeb, co zwiększy konkurencyjność absolwentów Jednostki na rynku pracy.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Spośród wybranych losowo prac dyplomowych oceniono 12 prac, 6 prac inżynierskich i 6 prac magisterskich, tylko ze studiów stacjonarnych. Wszystkie prace poddane ocenie mieściły się tematycznie w obszarze nauk właściwych dla kierunku studiów rybactwo i tematycznie związane były bezpośrednio z dyscypliną rybactwo. Prace inżynierskie mają charakter pracy badawczej - ekspertyzy inżynierskiej, właściwej dla kierunku studiów i inżynierskiego charakteru pracy dyplomowej. Z reguły poprzedzone były rozdziałami o charakterze przeglądu piśmiennictwa zgodnego z tematem pracy i kierunkiem studiów. Prace magisterskie mają charakter eksperymentalny, właściwy dla prac magisterskich. Wykorzystano w nich materiały pochodzące z badań i obserwacji własnych oraz przeglądu i analizy danych źródłowych. Prace opracowane są na bardzo dobrym poziomie. Ocena prac magisterskich i inżynierskich, dokonywana jest przez promotora oraz recenzenta odzwierciedla poziom oraz wartość merytoryczną ocenianych prac. Na egzaminach dyplomowych komisja egzaminacyjna zadaje 3 pytania o tematyce mieszczącej się w zakresie dyscypliny rybactwo. Doraźnie powoływane komisje egzaminacyjne na egzaminach dyplomowych wykorzystują skalę ocen określoną w Regulaminie Studiów. W przypadku egzaminów magisterskich, analizowanych przez Zespół wizytujący, oceny odpowiedzi na postawione pytania mieściły się w granicach od 3,5 do 5. W przypadkach analizowanych egzaminów inżynierskich Komisje oceniały odpowiedzi na postawione pytania prawie zawsze na ocenę bardzo dobrą. Z analizy losowo wybranych prac etapowych związanych weryfikacją efektów kształcenia zakładanych do osiągnięcia w ramach niektórych losowo wybranych przedmiotów wynika, że na wizytowanym Wydziale stosuje się metody sprawdzania wiedzy i umiejętności zgodne z metodami opisanymi w sylabusach przedmiotów. Zakres tematyczny zadań i pytań sprawdzających wiedzę i umiejętności jest także zgodny z opisem treści

kształcenia podanym w sylabusach. Szczegóły przeglądu losowo wybranych prac etapowych przedstawiono w załączniku 4

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

- 2.1) Cele kształcenia absolwenta kierunku rybactwo oraz uzyskiwane efekty kształcenia zdefiniowane w programach studiów odpowiadają standardowi kształcenia i pozwalają na osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia i zdefiniowanej sylwetki absolwenta.
- 2.2) Zakładane efekty kształcenia sformułowano w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Oddają one specyfikę kierunku studiów, a ich realizacja może doprowadzić do osiągnięcia zakładanych kompetencji zawodowych zarówno inżynierskich jak również magisterskich z dyscypliny rybactwo.
- 2.3) Stosowany na Wydziale Nauk o Środowisku system weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i umożliwia weryfikację osiągania zakładanych etapowych i końcowych efektów kształcenia. Proces dyplomowania jest poprawny, stwierdzono wysoki poziom merytoryczny większości losowo wybranych prac dyplomowych i prawidłowość ich oceny. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia są opisane w sylabusach i udostępniane studentom, którzy potwierdzili ich znajomość. W opinii studentów system weryfikacji i oceny osiąganych efektów kształcenia jest transparentny, zrozumiały, jednolity dla wszystkich studentów, a także konsekwentnie przestrzegany.
- 2.4) Monitorowaniem losów absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zajmuje się Uczelniane Biuro Karier, a uzyskane wyniki po szczegółowej i wnikliwej analizie wykorzystywane są do doskonalenia procesu kształcenia na kierunku rybactwo studiów I i II stopnia.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,

Kształcenie na ocenianym kierunku studiów prowadzone jest zgodnie z programami zatwierdzonymi na posiedzeniach Rady Wydziału Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Przyjęto ogólnoakademicki profil kształcenia na kierunku rybactwo, zgodny z obszarem nauk, w których Wydział Nauk o Środowisku ma uprawnienia naukowe, silną kadre oraz bazę dydaktyczną i naukową. To stwarza dobre podstawy do organizacji kierunku studiów i zapewnia możliwość osiągania zakładanych celów i efektów kształcenia oraz struktury kwalifikacji absolwenta.

Kierunek studiów rybactwo prowadzony na Wydziale o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego ma wieloletnią tradycję. W ciągu wielu lat jego realizacji program studiów był wielokrotnie modyfikowany i udoskonalany. Obecnie na studiach I stopnia kształcenie trwa 7 semestrów, liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi 2442, liczba

punktów ECTS wymagana do zaliczenia semestru studiów – 30, a liczba punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów – 210. Studia prowadzone są bez podziału na specjalności. Programy kształcenia i plany studiów umożliwiają studentowi wybór przedmiotów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS. Program studiów daje studentowi możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS spośród modułu ogólnouczelnianego w semestrach 1 i 2 oraz 8 modułów (ekonomicznego, informatycznego, technicznego, zawodowo-społecznego, genetycznego, oceny jakości środowiska, zawodowo-społecznego, ochrony środowiska przyrodniczego oraz rozrodu organizmów wodnych) w semestrach 5, 6 i 7 w wymiarze 67 punktów ECTS (31,9% pkt. ECTS). Programy kształcenia i plany studiów uwzględniają zajęcia dydaktyczne z języka obcego nowożytnego w wymiarze 120 godzin, kończącego się egzaminem na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia. Ponad połowa programu kształcenia (wyrażona liczbą punktów ECTS) dla studiów stacjonarnych jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego. Łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich – 111,4 pkt. ECTS (53,0%), łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć dydaktycznych z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określonego i kierunku, poziomu i profilu kształcenia – 41,5 pkt. ECTS (19,8%), łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym (laboratoryjnych, projektowych, warsztatowych) - 105,21 pkt. ECTS (50,1%), minimalna liczba punktów ECTS, którą student musi zdobyć realizując moduły kształcenia oferowane na innym kierunku lub na zajęciach ogólnouczelnianych – 4 pkt. ECTS (1,9 %).

Studia I stopnia na kierunku rybactwo przygotowują absolwentów do pracy w gospodarstwach rybackich, jako ichtiologów nadzorujących pracę farm, ośrodków zarybieniowych i wylęgarni. Absolwenci kierunku znajdują zatrudnienie jako inspektorzy nadzoru rybackiego w jednostkach administracji państwowej i samorządowej, m.in. na terenie obszarów chronionych (parki narodowe i krajobrazowe) oraz w Państwowej Straży Rybackiej.

Z kolei liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach II stopnia kierunku rybactwo na obu specjalnościach: akwakultura i akwarystyka i rybactwo śródlądowe wynosi – 897; liczba punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów wynosi 90 punktów. Program studiów daje studentowi wybór przedmiotów fakultatywnych w wymiarze nie mniejszym niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS spośród 3 modułów (językowego, techniczno-inżynierskiego oraz ochrony środowiska) w drugim i trzecim semestrze w wymiarze 46 punktów ECTS (51,1% pkt. ECTS). Programy kształcenia i plany studiów uwzględniają zajęcia dydaktyczne z języka obcego nowożytnego w wymiarze 30 godzin, kończące się zaliczeniem na ocenę. Ponad połowa programu kształcenia (wyrażona liczbą punktów ECTS) dla studiów stacjonarnych jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego. Łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich - 49,9 pkt. ECTS (55,4%), łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć dydaktycznych z zakresu nauk podstawowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określonego i kierunku, poziomu i profilu kształcenia - 3 pkt. ECTS (3,3%), łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym (laboratoryjnych, projektowych, warsztatowych) - 45,8 pkt. ECTS

(50,9%). Na studiach II stopnia przewidziano realizację praktyk zawodowych w wymiarze 4 tygodni (6 pkt ECTS), na specjalności akwakultura i akwarystyka jest to specjalistyczna praktyka produkcyjna, na specjalności rybactwo śródlądowe - specjalistyczna praktyka śródlądowa.

W ramach kształcenia na studiach I stopnia student realizuje trzy praktyki zawodowe: praktykę jeziorową (po 4 semestrze) oraz praktykę hodowlaną I i hodowlaną II (po 6 semestrze) w łącznym wymiarze 10 tygodni (10 pkt. ECTS). Zasady realizacji praktyk określono w Zarządzeniu nr 42/2014 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 18 czerwca 2014 w sprawie praktyk studenckich oraz w Uchwale Nr 377 Rady Wydziału Nauk o Środowisku z dnia 27 marca 2015 roku w sprawie regulaminu praktyk i obowiązków opiekuna praktyk.

Na studiach II stopnia przewidziano realizację praktyk zawodowych w wymiarze 4 tygodni (6 pkt ECTS), na specjalności akwakultura i akwarystyka jest to specjalistyczna praktyka produkcyjna, na specjalności rybactwo śródlądowe - specjalistyczna praktyka śródlądowa. Zasady realizacji praktyk studenckich reguluje Zarządzenie Nr 42/2014 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego z dnia 18 czerwca 2014 r oraz w Uchwale Nr 377 Rady Wydziału Nauk o Środowisku z dnia 27 marca 2015 roku w sprawie regulaminu praktyk i obowiązków opiekuna praktyk.

Weryfikacja odbycia praktyk zawodowych obowiązujących na studiach I jak i II stopnia przeprowadzana jest przez opiekuna praktyk ze strony Uczelni na podstawie wypełnionego przez studenta dziennika praktyk, sprawozdania z odbytej praktyki oraz ankiety oceniającej praktykanta. Według studentów wizytowanego kierunku studiów proces organizacji i weryfikacji praktyk zapewnia możliwość oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci, jako słabą stronę praktyk studenckich wskazali okres wakacyjny do realizacji praktyki jeziornej przede wszystkim z powodu specyfiki zawodu, w którym okres wakacyjny nie pozwala na możliwie jak największe wykorzystanie czasu praktyki do zdobywania wiedzy i umiejętności. W opinii studentów praktyka jeziorna powinna zostać przesunięta na inny termin w większym stopniu dostosowany do specyfiki dziedziny rybactwo w Polsce. Z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki wynika, że studenci wskazywali już niejednokrotnie powyższy problem, a Władze w porozumieniu z pracodawcami szukają rozwiązania pozwalającego pogodzić oczekiwania obu stron. Według opinii Zespołu Oceniającego system kontroli i zaliczania praktyk obecnie odbywanych przez studentów w pełni uwzględnia możliwość nabycia przez nich umiejętności praktycznych.

Z modułów przypisanych do I i II stopnia studiów na kierunku rybactwo student zobowiązany jest wybrać określoną w programie studiów liczbę przedmiotów. Studenci dokonują wyboru przed rozpoczęciem roku akademickiego, w ramach którego zaplanowano realizację tego przedmiotu.

W ramach przedmiotu – praca inżynierska/magisterska student przygotowuje pracę dyplomową. Przedmiot ten jest zaliczany (na ocenę) przez promotora pracy. Po przyjęciu pracy dyplomowej oraz spełnieniu warunków określonych w Regulaminie studiów student składa egzamin dyplomowy.

Wymagania formalne dotyczące przygotowania prac inżynierskich/magisterskich na Wydziale Nauk o Środowisku regulują: Uchwała Rady Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa Nr 117 z dnia 11.12.2009 roku oraz Uchwała Rady Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa Nr 118 z dnia 11.12.2009 roku. Egzamin dyplomowy inżynierski/magisterski przebiega zgodnie z wytycznymi zawartymi w Uchwale Rady Wydziału Nauk o Środowisku Nr 177 z dnia 14.12.2012 roku oraz procedurze WSZJK-PD-4 - egzamin dyplomowy. Skład komisji do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego inżynierskiego/magisterskiego określono w Decyzji Nr 29 Dziekana Wydziału Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 12 grudnia 2014 roku w sprawie składu komisji do przeprowadzenia egzaminu dyplomowego na kierunkach: ochrona środowiska, rybactwo, inżynieria środowiska, turystyka i rekreacja.

Program studiów I i II stopnia na kierunku rybactwo jest prawidłowo opracowany i jest zgodny z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U z 2014 r. poz. 1370).

Uzdolnieni studenci wizytowanego kierunku mają możliwość realizacji procesu kształcenia w formie Indywidualnego Planu i Programu Studiów (IPS) oraz Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych (ISM).

IPS polega na rozszerzeniu zakresu wiedzy w ramach studiowanego kierunku lub specjalności, łączeniu specjalności, a także udziale studenta w pracach badawczych. Ta forma realizacji procesu kształcenia może prowadzić do skrócenia czasu jego trwania. Według IPS studiować mogą osoby, które posiadają, co najmniej dobre wyniki w nauce, a ich średnia z dotychczasowego okresu studiów wynosi minimalnie 4,0. Zgodę na realizację wydaje Dziekan na wniosek zainteresowanego studenta, natomiast szczegółowe zasady oraz opiekuna naukowego zatwierdza Rada Wydziału.

Natomiast Indywidualne Studia Międzyobszarowe skierowane są do studentów osiągających, co najmniej dobre wyniki w nauce, a średnia z dotychczasowego procesu studiów wynosi minimalnie 4,0. Zgodę wyraża Dziekan na wniosek zainteresowanego studenta. ISM polega na rozszerzeniu zakresu wiedzy, do co najmniej dwóch obszarów kształcenia w ramach studiowanych kierunków, a także na udziale studenta w pracach badawczych. Z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki w trakcie wizytacji wynika, że żaden ze studentów wizytowanego kierunku nie realizuje procesu kształcenia w formie IPS oraz IMS.

Studenci niepełnosprawni, a także osoby m.in. studiujące na więcej niż 1 kierunku studiów, wychowujące dzieci, szczególnie zaangażowane w działalność społeczną w środowisku akademickim, czy w trudnej sytuacji życiowej, mogą realizować proces kształcenia w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów. Polega ona na ustaleniu indywidualnych terminów realizacji obowiązków dydaktycznych wynikających z planu studiów, jednakże nie może prowadzić do wydłużenia procesu kształcenia. Zgodę wyraża Dziekan na wniosek zainteresowanego studenta, ustala także zasady i tryb IOS.

Z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki w trakcie wizytacji wynika, że proces kształcenia w formie IOS realizuje 3 studentów wizytowanego kierunku studiów. Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że formy zajęć pozwalają osiągnąć zakładane efekty kształcenia, jednakże studenci zwrócili uwagę na niewielką liczbę zajęć terenowych oraz całkowity brak zajęć z osobami, na co dzień pracującymi w przemyśle, np. z technologami.

Studenci zwrócili uwagę, iż takie zajęcia lepiej przygotowałyby ich do przyszłej pracy zawodowej.

W opinii studentów wizytowanego kierunku metody prowadzenia zajęć oraz ich sekwencja pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w kolejności od ogólnych do kierunkowych i specjalnościowych.

Studia prowadzone na kierunku rybactwo dostosowane są do funkcjonującego w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS). Jeden punkt ECTS odpowiada efektom kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta średnio 25-30 godzin pracy, przy czym w wycenie poszczególnych przedmiotów uwzględniono liczbę godzin zajęć dydaktycznych (kontaktowych), zgodnie z planem studiów, konsultacji oraz nakład pracy własnej związanej z przygotowaniem się do zajęć dydaktycznych, w tym egzaminów. Punkty ECTS przypisuje się również za zaliczenie praktyk przewidzianych w programie kształcenia oraz przygotowanie pracy dyplomowej. Liczba uzyskanych punktów nie zależy od uzyskanej oceny, a warunkiem ich przyznania jest spełnienie przez studenta wymagań dotyczących zrealizowanych zakładanych efektów kształcenia, potwierdzone zaliczeniem zajęć dydaktycznych, praktyk oraz przygotowaniem i złożeniem pracy dyplomowej. Warunkiem zaliczenia semestru jest uzyskanie minimum 30 punktów ECTS wynikających z planu studiów i programu kształcenia. Warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie 210 punktów ECTS w trakcie studiów I stopnia (inżynierskich) i 90 punktów ECTS na studiach II stopnia (magisterskich).

Wycena punktowa pracy dyplomowej, realizowana jest według następujących zasad: praca inżynierska - 15 punktów ECTS, praca magisterska - 20 punktów ECTS. Przenoszenie i uznawanie wyników osiągniętych przez studenta w jednostce organizacyjnej Uniwersytetu lub w innej uczelni, w tym zagranicznej, odbywa się zgodnie z zasadami systemu przenoszenia osiągnięć (WSZJK-PS-ECTS—NOS-3 Przenoszenie osiągnięć). Przenoszenie zajęć zaliczonych przez studenta polega na przenoszeniu potwierdzonych uzyskanych efektów kształcenia studenta wyrażonych w punktach ECTS, zwanych „osiągnięciami studenta”. Przenoszenie osiągnięć studenta odbywa się przy uwzględnieniu zasady uznawania punktów ECTS, ze szczególnym uwzględnieniem metody wyceny efektów kształcenia wyrażonej w punktach ECTS (Uchwała Nr 508 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 29 kwietnia 2014 roku w sprawie uchwalenia Regulaminu Studiów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie). Na Wydziale funkcjonują kierunkowi koordynatorzy ds. Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) oraz wydziałowy koordynator ECTS, którzy koordynują wycenę punktową ECTS uwzględniającą specyfikę treści kształcenia realizowanych na danym kierunku. Szczegółową wycenę punktową efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów zatwierdza Rada Wydziału. Studenci kierunku rybactwo wykorzystują ten system w ramach programu ERASMUS LU (do 2014 r.) oraz ERASMUS+ (od 2014 r.). Studenci mają również możliwość korzystania z systemu ECTS w ramach programów wymiany na krajowym rynku edukacyjnym (MOST, MOST-ART, MOST-TECH).

Jednostka w ramach systemu ECTS stwarza studentom możliwość przenoszenia i uznawania osiągnięć uzyskanych przez studentów w jednostkach organizacyjnych UWM lub innej uczelni, w tym zagranicznej. W ramach systemu ECTS studenci mają także możliwość realizacji ogólnoakademickich przedmiotów obieralnych stanowiących, co najmniej 30% ogólnej liczby punktów ECTS. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA posiadali informację na temat możliwości stwarzanych przez system punktów ECTS.

3.2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Zaplanowane dla kierunku rybactwo efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. Analiza materiałów dokumentujących program kształcenia (efekty kierunkowe, efekty przedmiotowe, treści merytoryczne przedmiotów) pozwala na stwierdzenie, że efekty kierunkowe jednoznacznie wpisują się w efekty obszarowe do których przypisano kierunek. Wszystkie efekty obszarowe z obszaru rolniczych, leśnych i weterynaryjnych zostały uwzględnione w formułowanych efektach kierunkowych. Efekty kierunkowe są zgodne z kwalifikacjami I i II stopnia w zakresie rybactwo. Również organizacja kształcenia i stosowane metody dydaktyczne są na ogół odpowiednie do realizacji treści programowych. Założone efekty kształcenia, treści programowe i formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość. Program studiów umożliwi osiągnięcie celów i efektów kształcenia zgodnie z przyjętymi założeniami dla kierunku rybactwo. Sformułowane cele realizacji poszczególnych przedmiotów zapisane w sylabusach są zgodne z opisem sylwetki absolwenta kierunku. Stosowane metody dydaktyczne są adekwatne do przyjętych efektów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Realizowany przez Wydział Nauk o Środowisku program studiów rybactwo (studia stopnia I i II o profilu ogólnoakademickim) jest zgodny z opracowaną koncepcją kształcenia na danym kierunku i umożliwi osiągnięcie wszystkich złożonych efektów kształcenia. Program zapewnia indywidualne kształcenie studentów wybitnie uzdolnionych. Struktura programu kształcenia opisana punktami ECTS jest zgodna z wymogami prawnymi (Rozporządzenie MNiSW z dnia 3 października 2014 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia Dz.U z 2014 r. poz. 1370). Założone do osiągnięcia efekty kształcenia i treści merytoryczne kształcenia oraz formy i metody kształcenia zapewniają uzyskanie przez absolwentów odpowiednich kwalifikacji zawodowych. W programie studiów położono znaczący nacisk na zajęcia wymagające bezpośredniego zaangażowania studenta. Zgodnie z opinią studentów powinna ulec zwiększeniu liczba zajęć terenowych oraz liczba zajęć prowadzonych przez praktyków. Prawidłowo realizowane są praktyki zawodowe, które umożliwiają studentom nabycie umiejętności praktycznych związanych z zawodem.

3.2) Założone efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. Program studiów umożliwi osiągnięcie celów i efektów kształcenia zgodnie z przyjętymi założeniami dla kierunku rybactwo. Przyjęte do osiągnięcia efekty kształcenia i treści merytoryczne oraz formy i metody kształcenia, a także metody weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia stanowią spójną, logiczną i konsekwentnie realizowaną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiając osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu,

Na Wydziale Nauk o Środowisku liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku rybactwo, na poziomie pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy wynosi 92 osoby, z tego 15 osób wchodzi w skład minimum kadrowego. Do realizacji zajęć na kierunku rybactwo oprócz nauczycieli zaliczanych do minimum kadrowego zaangażowano tylko jednego nauczyciela akademickiego dla którego uczelnia stanowi dodatkowe miejsce pracy. Struktura kwalifikacji kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku studiów jest zróżnicowana. Tworzą ją nauczyciele akademicy reprezentujący różne obszary i dziedziny naukowe, z tego reprezentujących nauki rolnicze leśne i weterynaryjne 36 osób, z których 28 osób reprezentuje dyscyplinę rybactwo, 6 osób reprezentuje dyscyplinę kształtowanie środowiska, oraz po 1 osobie z nauk zootechnicznych i weterynaryjnych, 10 osób reprezentuje nauki przyrodnicze, 2 osoby nauki ścisłe, 4 nauki techniczne, 1 nauki społeczne, 10 osób nauki humanistyczne, 2 osoby nauki medyczne. Z dziedziny nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych zajęcia dydaktyczne na tym kierunku prowadzą nie tylko osoby ze stopniami naukowymi z dyscypliny rybactwo, ale również z dyscypliny ochrony i kształtowania środowiska (6 osób), zootechniki (1) i weterynarii (1). Przedmioty podstawowe z zakresu nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych oraz nauk przyrodniczych prowadzą więc kompetentne osoby. Zaprezentowana powyżej struktura zatrudnienia pod względem kwalifikacji nie wzbudza zastrzeżeń i wątpliwości odnośnie realizowanego kierunku studiów jakim jest rybactwo. Generalnie liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiając osiągnięcie założonych celów i efektów przyjętego programu studiów I i II stopnia na kierunku rybactwo o profilu ogólnoakademickim.

4.2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów,

Do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów Uczelnia zgłosiła 15 nauczycieli akademickich, w tym 8 samodzielnych (po 4 z tytułem naukowym profesora i ze stopniem naukowym doktora habilitowanego) oraz 7 ze stopniem naukowym doktora.

Zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku „rybactwo” powinno stanowić, co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane tytuły i stopnie naukowe oraz dorobek naukowy nauczycieli

akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli został zatrudniony w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów.

Nauczycielom akademickich stanowiących minimum kadrowe przypisano zajęcia w wymiarze pozwalającym na stwierdzenie, że spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 ww. rozporządzenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

Z oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego kierunku „rybactwo” wynika, iż wszystkie te osoby spełniają również warunek ujęty w art. 112a ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Powyższe oświadczenia zostały złożone przed rozpoczęciem roku akademickiego, do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki i przedłożyły je dla ocenianego kierunku na poziomie studiów:

- I i II stopnia – 10 osób, w tym 4 samodzielnymi nauczycielami akademickimi (1 profesor i 3 doktorów habilitowanych) oraz 6 doktorów;
- II stopnia – 2 samodzielnymi nauczycielami akademickimi, w tym 1 profesor i 1 doktor habilitowany;
- I stopnia – 3 osoby, w tym 2 profesorów i 1 doktor.

Żaden ze zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich nie przekroczył limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a ust. 1 – 2 powyższej Ustawy.

Zgodnie z art. 119 ust. 1. pkt 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, akty mianowania i umowy o pracę zawierają informację, że Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy w rozumieniu wyżej wymienionej ustawy.

Biorąc pod uwagę wyłącznie wymagania formalne należy stwierdzić, iż warunek minimum kadrowego został spełniony.

Na podstawie analizy aktów mianowania, umów o pracę, a także informacji uzyskanych w czasie wizytacji stwierdzono, iż dla wszystkich 15 nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego kierunku „rybactwo” - Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie stanowi podstawowe miejsce pracy, są oni zatrudnieni w Uczelni od co najmniej kilku/kilkunastu lat, a 7 z nich stanowiło minimum kadrowe ocenianego kierunku studiów podczas poprzedniej wizytacji (w roku akademickim 2008/2009). Tylko 4 osoby z minimum kadrowego wchodzi w jego skład na innym kierunku studiów prowadzonym w Uczelni. Ponadto warto podkreślić, że stopnie naukowe doktora oraz doktora habilitowanego w zdecydowanej większości uzyskane były na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek studiów. Wieloletni i pełny rozwój - od magistra do profesora - w macierzystej Uczelni dodatkowo umacnia stabilność stanu kadrowego kierunku.

Powyższe fakty pozwalają na stwierdzenie, że minimum kadrowe kierunku „rybactwo” jest stabilne.

Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, do liczby studentów kierunku spełnia wymagania § 17 ust. 1 pkt. 7 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370) wynosi na studiach I stopnia 1: 4,07 (liczba studentów wynosi 53 osoby, liczba nauczycieli stanowiących minimum 13 osób), na studiach II stopnia 1:1 (liczba studentów 12 osób, a liczba nauczycieli stanowiących minimum 12 osób) przy obowiązującym na wizytowanym kierunku nie mniejszym niż 1 : 60.

Wszystkie 15 osób z grona nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego posiada bardzo dobry dorobek publikacyjny za ostatnie 5 lat (2010-2014) i nie ma wśród nich osób bez dorobku lub jedynie z doniesieniami konferencyjnymi czy pracami tylko w języku polskim. Wielu pracowników ma także udokumentowany dorobek praktyczny w postaci głównie ekspertyz, jak i patentów czy wzorów użytkowych. Specjalności naukowe i dorobek poszczególnych osób wchodzących w skład minimum kadrowego wskazują, że reprezentują one specjalności właściwe z punktu widzenia przyjętej koncepcji i zdefiniowanych efektów kształcenia na kierunku rybactwo.

Obsada kadrowa kierunku rybactwo zarówno studiów I jak i II stopnia ze względu na reprezentowane specjalności naukowe oraz posiadany dorobek naukowy w pełni zapewnia możliwość osiągnięcia efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji przypisanych kierunkowi rybactwo.

4.3) jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Dobór nauczycieli do prowadzenia poszczególnych zajęć dydaktycznych dokonywany jest w oparciu o ocenę zarówno wykształcenia (obszar wiedzy, dziedzina nauki) jak i dorobku naukowego związanego z przyjętą koncepcją kształcenia na kierunku rybactwo. Polityka kadrowa jest realizowana w oparciu o potrzeby w zakresie kształcenia, obsługi procesu kształcenia, potrzeby w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu i rozwoju badań naukowych, analizą osób zatrudnionych na Wydziale przy zapewnieniu długookresowej ciągłości zatrudnienia oraz możliwości finansowych Wydziału.

Zgodnie z procedurą wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia UWM w Olsztynie (WSZJK-PK-Noś-1) Wydział udostępnia system i ofertę programową umożliwiającą nauczycielom, akademickim podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Rozwój naukowy i dydaktyczny pracowników Wydziału realizowany jest w oparciu o prowadzone badania naukowe prowadzone we współpracy z wieloma jednostkami zagranicznymi oraz w zakresie dydaktyki przez udział w europejskich programach takich jak Program Operacyjny Kapitał Ludzki, EUROBIOL., ProEdu czy Erasmus. W zakresie badań naukowych pracownicy biorą udział w naukowych projektach międzynarodowych oraz sieciach naukowo-dydaktycznych. W zakresie dydaktyki od 2014 roku w ramach programu Erasmus+ nawiązane są 3 umowy dwustronne z uniwersytetami tureckimi. Odbywane przez pracowników Wydziału zagraniczne staże dydaktyczne pozwalają na podnoszenie potencjału dydaktycznego pracowników oraz jakości kształcenia. Pracownicy Wydziału włączają się również w

międzynarodowy proces kształcenia młodzieży przez wygłaszanie wykładów w zagranicznych uniwersytetach w ramach programu Erasmus

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 4.1) Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku rybactwo także ich liczba w pełni umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia. Przedmioty podstawowe takie jak biologia, chemia prowadzone są przez nauczycieli reprezentujących odpowiednie obszary nauki tzn. z zakresu nauk przyrodniczych (dziedzina nauk biologicznych) i nauk ścisłych (nauki chemiczne)**
- 4.2) Do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów Uczelnia zgłosiła 15 nauczycieli akademickich, w tym 8 samodzielnych (po 4 z tytułem naukowym profesora i ze stopniem naukowym doktora habilitowanego) oraz 7 ze stopniem naukowym doktora. Zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na kierunku „rybactwo” powinno stanowić, co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Osoby te spełniają warunki określone przepisami prawa i posiadają odpowiednie kwalifikacje oraz dorobek naukowy. Stosunek liczby nauczycieli akademickich do liczby studentów kierunku rybactwo studia I stopnia wynosi 1:4,07, a na studiach II stopnia wynosi 1:1 i spełnia wymagania zawarte w przepisach (1:60).**
- 4.3) Obecny stan kadry nauczycieli akademickich jest bardzo dobry, a jej rozwój i prowadzona polityka kadrowa zapewniają korzystne perspektywy pod względem potencjału kadrowego ocenianego kierunku studiów.**

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

Wydział Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego dysponuje wysoce odpowiednią bazą lokalową o ogólnej powierzchni 7344 m², dobrze wyposażoną w sprzęt, urządzenia oraz aparaturę laboratoryjną i badawczą. Ponadto badania i kształcenie studentów prowadzone jest na 3 jeziorach doświadczalnych: Kortowskim, Starodworskim i Mutek oraz na Polderze Sątopy-Samulewo. Wszystkie obiekty naukowo-dydaktyczne Wydziału zlokalizowane są w dzielnicy Olsztyna – Kortowo. W użytkowaniu Wydziału znajdują się 4 obiekty. Główna siedziba Wydziału zlokalizowana jest przy ul. Oczapowskiego 5, pozostałe obiekty znajdują się przy ul. Prawocheńskiego 1, Warszawskiej 117 oraz przy ul. Słonecznej 45G. Wszystkie ćwiczenia na kierunku rybactwo prowadzone są w oparciu o

własne, dobrze wyposażone sale ćwiczeniowe i wykładowe. Wydział korzysta również z obiektów ogólnouczelnianych, głównie dużych sal wykładowych oraz sal udostępnianych przez inne wydziały np. Studium Języków Obcych. Do realizacji zajęć studenci mają do dyspozycji 24 sal i laboratoriów dydaktycznych zlokalizowanych w poszczególnych Katedrach Wydziału z których każda posiada 16-96 miejsc dla studentów oraz 6 wielomiejscowych sal ogólnouczelnianych. Specyfika realizowanych zajęć na kierunku rybactwo wymaga odpowiedniego wyposażenia sal i laboratoriów w nowoczesny sprzęt i aparaturę pomiarową. Od 2012 roku działa nowoczesne Centrum Akwakultury i Inżynierii Ekologicznej. Specjalistyczne laboratoria w ilości 26, pracownie w ilości 19 oraz sześć hal technologicznych wyposażone są w nowoczesny sprzęt i unikatową aparaturę pomiarową. Laboratoria włączone są w sieć komputerową z dostępem do Internetu. Przedstawiciel Dziekana w Regionalnym Centrum Informatycznym oraz w Radzie Bibliotecznej zapewniają odpowiednie zasoby do nauki i wsparcia dla studentów zgodnie z procedurą (WSZJK-Z-NoŚ). Budynek główny Wydziału ma podjazd oraz wejście przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek przy ul. Warszawskiej 117 oraz Słonecznej 45G są wyposażone w podjazdy dla wózków inwalidzkich, wejście dla osób niepełnosprawnych oraz windę. Pracownicy oraz studenci korzystają z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej. Budynek Biblioteki o powierzchni 19 423 m² posiada 720 miejsc czytelnianych, 400 stanowisk komputerowych, 8 kabin do pracy indywidualnej, 4 sale dydaktyczne i salę konferencyjną na 350 miejsc. Biblioteka dysponuje stanowiskami dla osób niepełnosprawnych oraz zapewnia dostęp do baz danych z zakresu rybactwa w formie tradycyjnej oraz w pełni elektronicznej. Dodatkowo wszyscy pracownicy i studenci mają prawo do korzystania ze zbiorów Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”

Studenci wizytowanego kierunku studiów obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili pozytywną opinię nt. infrastruktury dydaktycznej i naukowej, jaką dysponuje Jednostka. W opinii studentów sale dydaktyczne, laboratoria czy pracownie komputerowe wyposażone są w sprzęt umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Infrastruktura, jaką dysponuje Jednostka nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością narządu ruchu, jednakże z opinii Władz Wydziału wynika, że na wizytowanym kierunku studiów ze względu na jego specyfikę nie studiuje osoby z takim rodzajem niepełnosprawności. Na terenie Jednostki funkcjonuje Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych powołane *Zarządzeniem Nr 69/2011 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 26 września 2011 roku*, do którego kompetencji należy między innymi wypożyczanie sprzętu specjalistycznego wspierającego proces kształcenia, np. elektroniczne powiększalniki, dyktafony, laptop z odpowiednim oprogramowaniem, notatnik brajlowski czy specjalistyczne myszki i klawiatury, a także podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier architektonicznych na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim. Na Wydziale powołany został również Wydziałowy Opiekun ds. Studentów Niepełnosprawnych.

Studenci wizytowanego kierunku studiów mogą korzystać z zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej UWM oraz w ramach podpisanego porozumienia Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum”. Od października 2007 roku biblioteka znajduje się w nowych gmachu, w którym dysponuje również 2 salami dydaktycznymi z pełnym wyposażeniem w sprzęt audiowizualny oraz pracownią komputerową wyposażoną w 20 stanowisk. Czytelnia, w której studenci mogą korzystać z książek na miejscu dysponuje 720 miejscami czytelninymi oraz 400 stanowiskami komputerowymi. W opinii studentów jest to w pełni wystarczająca liczba miejsc do pracy. Z opinii studentów wizytowanego kierunku studiów wynika, że zasoby biblioteczne jakimi dysponuje biblioteka

są wystarczające, a także dostosowane do wymaganej i zalecanej przez nauczycieli akademickich literatury.

Z opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że instytucje, w których studenci realizują praktyki dysponują odpowiednią bazą materialną, która pozwala na osiągnięcie efektów kształcenia przypisanych do praktyk.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział oferuje studentom wyróżniającą się w skali Polski bazę dydaktyczną do kształcenia na kierunku rybactwo. Sale audytoryjne posiadają odpowiednie wyposażenie w środki audiowizualne. Pełne i często unikalne wyposażenie laboratoriów i sal ćwiczeniowych zapewnia kształcenie studentów rybactwa na wysokim poziomie.

Biblioteka Główna oraz czytelnie wydziałowe posiadają bogaty księgozbiór, który może być wykorzystany w nauczaniu poszczególnych przedmiotów i realizacji prac dyplomowych. Wydział posiada odpowiednią infrastrukturę umożliwiającą kształcenie osób niepełnosprawnych. W opinii studentów Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną i naukową, która umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów infrastruktura biblioteki dostosowana jest do potrzeb studentów, natomiast zasoby biblioteczne są spójne z literaturą zalecaną przez nauczycieli akademickich.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Wydział Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie od kilku lat posiada kategorię naukową A w ocenie parametrycznej, co ma odzwierciedlenie w wysokiej jakości dorobku naukowego poszczególnych pracowników. Analizując dorobek naukowy nauczycieli stanowiących minimum kadrowe w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, ocenianego kierunku należy stwierdzić, że liczba publikacji z wykazu A MNiSW z roku na rok systematycznie rośnie, wzrosła także liczba opublikowanych monografii. Z kolei, wyraźnie zmalała liczba prac opublikowanych w czasopiśmie z listy B MNiSW. Oznacza to, że pracownicy Wydziału coraz częściej publikują artykuły w renomowanych czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym znajdujących się w wykazie Journal Citation Reports (JCR)

Różnorodność badań naukowych prowadzonych w Katedrach Wydziału Nauk o Środowisku stwarza dużą możliwość wykorzystania ich wyników w procesie dydaktycznym, a także pozwala na angażowanie studentów kierunku rybactwo w planowanie, realizację i profesjonalne prezentowanie rezultatów prowadzonych eksperymentów naukowych. Na Wydziale realizowanych jest aktualnie 9 tematów statutowych zgrupowanych w 3 grupach

problemowych. Realizowanych jest również 25 tematów badawczych finansowanych z dotacji na rozwój doktorantów i młodych naukowców. W okresie 2010 – 2014 zrealizowano cztery projekty finansowane przez Narodowe Centrum Nauki, dwa projekty współfinansowane przez Unię Europejską i po jednym projekcie finansowanym przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. Pracownicy Wydziału uczestniczą w międzynarodowych projektach w ramach 7 Projektu Ramowego TRAFON i NETLAKE. Uzyskiwanie funduszy zewnętrznych na realizację projektów badawczych przyczynia się do poprawy jakości badań naukowych kadry Wydziału, ale również daje możliwość angażowania do pracy naukowej studentów kierunku rybactwo. Wiele prac dyplomowych (inżynierskich, magisterskich i doktorskich) realizowanych jest w ramach realizowanych projektów naukowych. Efektem angażowania studentów w prace naukową jest ich współautorstwo w 65 pracach oryginalnych i komunikatach naukowych opublikowanych w okresie ostatnich 3 lat (lata 2011-2014). Również wymiernym efektem posiadania grantów przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku rybactwo jest powiązanie tematyki prac dyplomowych z prowadzonymi przez kadrę badaniami naukowymi oraz wykorzystanie posiadanej, często unikalnej aparatury badawczej w procesie dydaktycznym. Ponadto realizowane na Wydziale projekty finansowane przez Unię Europejską umożliwiają zatrudnianie do prac naukowych studentów II stopnia i absolwentów kierunku rybactwo.

Na Wydziale Nauk o Środowisku w roku akademickim 2014/2015 studenci mieli możliwość uczestniczenia w pracach 8 kół naukowych. Z informacji przedstawionej przez przedstawicieli kół naukowych w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że studenci wizytowanego kierunku studiów, którzy w sposób bezpośredni nie współpracują z kołami naukowymi nie są zainteresowani aktywnym uczestnictwem w pracach kół naukowych. Informację tę potwierdzili również studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA, nie potrafili jednakże wskazać powodu takiej sytuacji. Studenci obecni na spotkaniu nie posiadali informacji o możliwości uczestnictwa w badaniach naukowych oraz o grantach, z których finansowane mogą być badania, np. Diamentowy Grant, mimo, iż wielu studentów zwróciło uwagę na fakt, iż chcieliby kontynuować edukację na studiach III stopnia. Rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do upowszechnienia wiedzy wśród studentów wizytowanego kierunku, na temat możliwości uczestnictwa w badaniach naukowych.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Różnorodność badań naukowych prowadzonych w jednostkach organizacyjnych Wydziału Nauk o Środowisku stwarza oryginalną możliwość wykorzystania ich wyników w procesie dydaktycznym a także szerokiego włączenia studentów kierunku rybactwo w planowanie, realizację i profesjonalne prezentowanie rezultatów prowadzonych przez kadrę eksperymentów. Wymiernym efektem tej działalności jest współautorstwo studentów w 65 pracach oryginalnych i komunikatach naukowych opublikowanych w okresie ostatnich 3 lat. Wydział stworzył zainteresowanym studentów doskonałe warunki do rozwoju ich zainteresowań naukowych. Badania naukowe realizowane przez nauczycieli akademickich

prowadzących zajęcia na kierunku rybactwo są ściśle powiązane z programem dydaktycznym i prowadzone na bardzo wysokim poziomie.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

Zasady i procedury rekrutacji na studia stacjonarne na rok akademicki 2014/2015 wprowadzone zostały *Uchwałą Nr 232 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 29 maja 2013 roku w sprawie zasad i trybu przyjmowania kandydatów na I rok studiów stacjonarnych w 2014 roku*. Zgodnie z obowiązującymi na Uczelni przepisami rejestracja kandydatów prowadzona jest w formie elektronicznej poprzez system Internetowej Rejestracji Kandydatów (IRK). Nabór na studia I stopnia odbywa się na podstawie konkursu sumy punktów uzyskanych na świadectwie dojrzałości z 3 przedmiotów objętych postępowaniem kwalifikacyjnym. Kandydat samodzielnie wskazuje 3 przedmioty, które będą brane pod uwagę w postępowaniu kwalifikacyjnym z listy przedmiotów wskazanych w kryteriach kwalifikacyjnych. W trakcie procesu rekrutacji na wizytowany kierunek studiów kandydat wybiera 3 przedmioty spośród: biologii, chemii, fizyki z astronomią, geografii, języka obcego nowożytnego, języka polskiego lub matematyki. Warunkiem udziału w rekrutacji na studia II stopnia jest posiadanie tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera. Kryteria rekrutacji oraz wykaz kierunków, po których kandydat może ubiegać się o przyjęcie na studia bez wyrównywania różnic w treści kształcenia ustala Rada Wydziału, jednakże głównym kryterium jest pozycja w rankingu stworzonym na podstawie ostatecznego wyniku studiów. Zgodnie z *Uchwałą Rady Wydziału nr 57/13 z dnia 8 marca 2013 roku na studia II stopnia kierunku rybactwo mogą zostać przyjęci absolwenci studiów I stopnia lub studiów magisterskich legitymujących się dyplomem zawodowym inżyniera lub magistra inżyniera z obszaru nauk rolniczych leśnych i weterynaryjnych*. Powyższa lista kierunków, które pozwalają ubiegać się o przyjęcie na studia II na kierunek rybactwo bez uzupełniania różnic w treściach programowych budzi wątpliwości, ponieważ w opinii eksperta ds. studenckich ukończenie nie wszystkich kierunków z obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych pozwoli na osiągnięcie efektów kształcenia wymaganych od absolwentów stopnia I kierunku rybactwo. Z kolei absolwenci z innych obszarów kształcenia, muszą mieć zrealizowane efekty kształcenia w zakresie : biologiczne podstawy rybactwa, chów i hodowla ryb, rybactwo w wodach otwartych.

Na transparentność zasad rekrutacji wpływa oddzielne określenie zasad m.in. dla osób legitymujących się tzw. „starą maturą” lub, które uzyskały dyplom za granicą.

7.2)system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

W opinii studentów system oceny osiągnięć jest transparentny i jednolity dla wszystkich studentów. Wpływa na to określenie ogólnych zasad systemu przez Regulamin Studiów, a zasad szczegółowych poprzez informacje zawarte w sylabusach przedmiotów. Według

studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym warunki zaliczenia określone są na pierwszych zajęciach kursu w sposób zrozumiały, a następnie są konsekwentnie przestrzegane przez nauczycieli akademickich. W opinii studentów proces oceny sprawdza wszystkie 3 zakresy efektów kształcenia: wiedzę, kompetencje społeczne oraz umiejętności. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA na transparentność systemu oceny wpływa możliwość wglądu do ocenionych prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych oraz uzyskania informacji zwrotnej na temat popełnionych błędów. Studenci wizytowanego kierunku wyrazili opinię, że informowani są o możliwości ubiegania się o egzamin komisyjny w przypadku wystąpienia uzasadnionych wątpliwości.

7.3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

Studenci wizytowanego kierunku obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wiedzieli, czym są punkty ECTS, a także na podstawie, jakich zasad przypisywane są one do przedmiotu. W opinii studentów punkty ECTS przypisane są do przedmiotów zgodnie z nakładem pracy niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku studiów mają możliwość uczestnictwa w wymianach krajowych i międzynarodowych w ramach programów: MOST, MOST-AR, MOST-TECH oraz Erasmus. Z informacji przedstawionych przez Władze Jednostki wynika, że w latach 2010-2015 z wymiany w ramach programu Erasmus skorzystało 7 polskich oraz 16 zagranicznych studentów. Według Władz Jednostki nie jest to wysokie wykorzystanie stwarzanej studentom możliwości, jednakże ze względu na specyfikę kierunku oraz niewielką liczbę studentów odsetek osób uczestniczących w wymianach i tak należy uznać za odpowiedni. Na spotkaniu Zespołu Oceniającego ze studentami nie byli obecni studenci uczestniczący w wymianach, dlatego nie można wskazać opinii studentów na temat procesu organizacji i rozliczania wymian studenckich.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, iż lektoraty oferowane przez Jednostkę prowadzone są na odpowiednim poziomie, jednakże nie zawierają wystarczającego z punktu widzenia studentów zakresu słownictwa specjalistycznego i branżowego.

Studenci wizytowanego kierunku studiów zgodnie z obowiązującym programem kształcenia realizują przedmiot w języku angielskim na 3. semestrze studiów II stopnia, jednakże na spotkaniu nie było studentów obecnie realizujących ten przedmiot, dlatego nie można ocenić jego przydatności oraz sposobu prowadzenia.

7.4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Studenci wizytowanego kierunku studiów mają możliwość kontaktu z nauczycielami akademickimi w trakcie konsultacji, a także po wcześniejszym uzgodnieniu w innym terminie. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA nauczyciele akademicy są dostępni dla studentów we wskazanych przez siebie godzinach konsultacji, które niejednokrotnie ustalane są w porozumieniu ze studentami.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, iż nauczyciele akademicy proszeni o udostępnienie materiałów dydaktycznych w miarę możliwości wspierają studentów bezpośrednio materiałami lub konspektami zajęć.

Studenci mają możliwość indywidualnego kształtowania ścieżki edukacyjnej poprzez wybór przedmiotów obieralnych oraz specjalności. Według studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA przedmioty obieralne, jakie oferuje Jednostka są rozszerzeniem treści przedstawianych na przedmiotach obowiązkowych, co w opinii studentów jest pozytywne i pozwala na indywidualizację kształcenia zgodnie ze swoimi zainteresowaniami. Studenci wyrazili również pozytywną opinię na temat oferowanych przez Jednostkę specjalności na studiach II stopnia, które w odczuciu studentów są powiązane z zapotrzebowaniem rynku pracy. Uzdolnieni oraz niepełnosprawni studenci mogą indywidualizować swój proces kształcenia poprzez udział w badaniach naukowych, a także realizację procesu kształcenia w formie IPS, ISM oraz IOS.

Sylabusy dostępne są dla studentów za pośrednictwem Internetu oraz wywieszane w gablotach informacyjnych na terenie Wydziału. Zawierają one informacje dotyczące m.in. treści merytorycznych przedmiotu, przedmiotowych efektów kształcenia, wymagań wstępnych, zalecanej literatury, rodzaju zajęć, formy i warunków zaliczenia, liczby punktów ECTS przypisanych do przedmiotu oraz nauczyciela akademickiego odpowiedzialnego za realizację przedmiotu. Z informacji przedstawionych przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że zawarte w sylabusie dane są w pełni wystarczającym źródłem wiedzy o przedmiocie.

Studenci wizytowanego kierunku studiów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA bardzo pozytywnie ocenili jakość obsługi administracyjnej. Studenci wyrazili opinię, iż dziekanat otwarty jest w wystarczającym zakresie czasu, a osoby w nim pracujące są kompetentne. Według studentów informacje dotyczące pracy administracji Jednostki, m.in. godziny obsługiwanie studentów są aktualne i powszechnie dostępne.

Studenci wizytowanego kierunku studiów wyrazili opinię, że tylko nieliczni opiekunowie poszczególnych lat wspierają studentów, dlatego **rekomenduje się rozważenie wprowadzenia badania, którego celem byłoby uzyskanie informacji dotyczących poziomu wypełniania obowiązków przez opiekunów lat, np. w formie ankietyzacji, co pozwoliłoby na bardziej świadomy wybór opiekunów dla kolejnych lat studiów.**

Studenci wizytowanego kierunku studiów skargi, wnioski, ewentualne zapotrzebowanie na zasoby biblioteczne zgłaszają za pośrednictwem Samorządu Studenckiego lub bezpośrednio do pracowników biblioteki lub Władz Wydziału.

Studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wskazali dwie słabe strony procesu kształcenia. Po pierwsze zwrócili uwagę na niewielką liczbę zajęć terenowych oraz zajęć warsztatowych prowadzonych przez osoby, na co dzień pracujące w przemyśle, np. technologów. Jako drugą słabą stronę procesu kształcenia studenci wskazali zajęcia z biochemii. Z opinii studentów wynika, że program realizowany w trakcie zajęć jest niedostosowany do specyfiki kierunku, a także zbyt małej liczby godzin przewidzianych programem studiów. Z informacji uzyskanych w trakcie wizytacji wynika, że ponad połowa każdego rocznika wizytowanego kierunku nie zalicza biochemii w semestrze przewidzianym w programie kształcenia. Z opinii studentów wynika, że problem ten znany jest Władzom Jednostki, ponieważ w ciągu ostatniego roku akademickiego zmieniony został nauczyciel akademicki, jednakże w opinii studentów nie wpłynęło to na realizację przedmiotu. Dodatkowo studenci wyrazili opinię, iż z powodu wielu zaliczeń warunkowych semestru z przedmiotu biochemia czują oni obawę przed wypełnianiem kwestionariuszy ankiet

ewaluacyjnych. **Rekomenduje się analizę programu kształcenia z przedmiotu biochemia, a także uwzględnienie w tej analizie opinii studentów.**

W Jednostce w ramach wsparcia osób niepełnosprawnych funkcjonuje Biuro ds. osób niepełnosprawnych, które ma za zadanie m.in. wspieranie osób niepełnosprawnych podczas toku studiów, procesu rekrutacji, a także wypożyczanie sprzętu specjalistycznego ułatwiającego studiowanie, np. elektroniczne powiększalniki, laptop ze specjalistycznym oprogramowaniem, czy specjalnie dostosowane myszki lub klawiatury, natomiast na Wydziale działa Wydziałowy Opiekun ds. Studentów Niepełnosprawnych.

Podstawowe zasady procesu dyplomowania oraz zasady formatowania pracy dyplomowej określa Regulamin Studiów, na podstawie, którego praca dyplomowa może być realizowana pod kierunkiem profesora lub doktora habilitowanego, a za zgodą rady wydziału – doktora. Ogólne zasady egzaminu dyplomowego określa Regulamin Studiów, wprowadzając zakres egzaminu na podstawie, którego 2/3 zagadnień powinny stanowić treści kierunkowe, a 1/3 treści specjalnościowe, natomiast zasady szczegółowe zostały przyjęte przez Radę Wydziału Nauk o Środowisku w dniu 14 grudnia 2012. Zasady szczegółowe wprowadzają egzamin dyplomowy składający się z dwóch części. Pierwszą część stanowi prezentacja multimedialna pracy dyplomowej, natomiast drugą odpowiedź dyplomanta na 3 wylosowane przez siebie pytania z zagadnień dyplomowych uchwalanych przez Radę Wydziału. Zasady procedury antyplagiatowej prowadzonej w celu weryfikacji samodzielności prac dyplomowych studentów reguluje *Zarządzenie Nr 43/2015 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 19 maja 2015 roku*. Z informacji przedstawionej przez studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wynika, że w opinii studentów procedura wyboru promotora oraz procesu dyplomowania jest transparentna i jednolita dla wszystkich studentów. Według studentów seminaria, a także proces realizacji pracy pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia oraz rozwijanie umiejętności samokształcenia. Studenci wyrazili opinię, że promotorzy służą wsparciem merytorycznym oraz naukowym w trakcie realizacji pracy dyplomowej przez studentów.

Według studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA infrastruktura badawcza dostępna jest dla dyplomantów oraz członków kół naukowych.

Na Wydziale Nauk o Środowisku studenci zainteresowani działalnością badawczo-naukową zrzeszani są przez 8 kół naukowych. Z opinii przedstawicieli studentów aktywnie uczestniczących w pracach koła wynika, iż studenci wizytowanego kierunku nie są zainteresowani aktywnym uczestnictwem w badaniach. Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA nie potrafili wskazać przyczyny takiego stanu rzeczy.

System pomocy materialnej Jednostki regulowany jest przez *Regulamin ustalenia wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie* wprowadzony *Zarządzeniem nr 61/2014 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 22 września 2014 roku*. Regulamin ten przewiduje świadczenia zgodne z art. 173 ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2012 poz. 572 z późn. zm). Stypendia socjalne, specjalne dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi przyznawane są na wniosek zainteresowanego studenta przez Wydziałową Komisję Stypendialną (WKS), której skład w większości stanowią studenci. Stypendia rektora dla najlepszych studentów, oraz wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy rozpatruje Rektor, natomiast odwołania od decyzji WKS rozpatruje Uczelniana Odwoławcza Komisja Stypendialna (UOKS), której skład w większości stanowią studenci, natomiast przewodniczącą komisji wybiera Rada Uczelniana Samorządu Studentów. Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu

Warmińsko-Mazurskiego spełnia wymagania ustawowe, a także uwzględnia zmiany wprowadzone *ustawą z dnia 11 lipca 2014 o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 poz. 1198)* obowiązującą od 1 października 2014 roku m.in. w zakresie otrzymywania stypendium rektora dla najlepszych studentów przez studentów pierwszego roku studiów oraz zasad obliczania dochodu w procedurze ubiegania się o stypendium socjalne. Należy jednakże zwrócić uwagę na fakt, iż §16, ust. 4 Regulaminu pomocy materialnej zawiera przelicznik osiągnięć naukowych na punkty stypendialne, który określa, że „*Za osiągnięcia naukowe do wniosku o stypendium Rektora dla najlepszych studentów przyjmuje się: (...) 3) odybyte studia w innej uczelni w ramach stypendium zagranicznego (np. ERASMUS) lub krajowych programów międzyuczelnianych (np. MOST, MOSTAR, MOSTECH) (...)*”, co może budzić wątpliwości w kontekście stricte naukowego charakteru tych osiągnięć.

Studenci wizytowanego kierunku mają swoich przedstawicieli w Radzie Wydziałowej Samorządu Studentów oraz Uczelnianej Radzie Samorządu Studentów, które działają na podstawie Regulaminu Samorządu Studentów zaopiniowanego jako zgodny z ustawą oraz statutem Uczelni przez Senat Uczelni Uchwałą Nr 44 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 16 grudnia 2005 roku. Z dokumentów przedstawionych przez Jednostkę w trakcie wizytacji oraz z informacji uzyskanych od przedstawicieli Samorządu w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że Jednostka zapewnia Samorządowi wsparcie finansowe i merytoryczne niezbędne do jego działalności.

Biuro Karier na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie działa, jako jednostka organizacyjna Biura ds. Kształcenia. Z informacji przedstawionej przez pracownika Biura oraz studentów w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym wynika, że Biuro czynnie prowadzi swoją działalność zachęcając studentów do podejmowania pracy w zawodzie oraz realizacji dodatkowych praktyk już w trakcie studiów. Studenci mogą dowiedzieć się o działaniu Biura m.in. w trakcie pojedynczych dni, kiedy na poszczególnych Wydziałach Biuro rozstawia swoje stoisko upowszechniając informacje nt. swojej działalności swoją działalność oraz odpowiadając na pytania studentów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady i procedury rekrutacji są transparentne, a także uwzględniają zasadę równych szans. Ze względu na niewielkie zainteresowanie wizytowanym kierunkiem studiów nie występuje selekcja kandydatów, ponieważ na studia I kierunku rybactwo dostają się wszyscy zainteresowani.

7.2) W opinii studentów system oceny osiągnięć jest transparentny i obiektywny, a określone na początku kursu warunki i zasady zaliczenia, są konsekwentnie przestrzegane.

7.3) Jednostka stwarza studentom możliwość udziału w studenckich wymianach krajowych i zagranicznych. W opinii studentów wizytowanego kierunku lektoraty w zbyt małym zakresie uwzględniają język branżowy i specjalistyczny.

7.4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu efektów kształcenia. Jako słabe strony procesu kształcenia studenci wskazali zbyt małą liczbę zajęć terenowych oraz warsztatowych prowadzonych przez pracowników przemysłu, a także zajęcia z

przedmiotu biochemia, których zakres z punktu widzenia studentów nie jest dostosowany do specyfiki kierunku oraz przewidzianej w programie kształcenia liczby godzin.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Utworzenie i organizacja systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Nauk o Środowisku wynika z regulacji uniwersyteckich i wydziałowych. Funkcjonowanie systemu regulują następujące akty prawne: Uchwała nr 55 Senatu UWM z dnia 17 grudnia 2010 roku w sprawie przyjęcia dokumentu pt. „Strategia Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na lata 2010-2020”, Uchwała nr 56 Senatu UWM z dnia 26 października 2012 roku w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na lata 2012-2020, Uchwała nr 170 Senatu UWM z dnia 12 marca 2013 roku w sprawie polityki kształcenia na Uniwersytecie, Uchwała nr 198 Senatu UWM z dnia 12 kwietnia 2013 roku w sprawie zmian Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, Uchwała nr 916 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 27 kwietnia 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla poziomów i profili kształcenia na kierunkach prowadzonych w Uniwersytecie, zmieniona Uchwałą Nr 187 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 26 marca 2013 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie określenia efektów kształcenia dla poziomów i profili kształcenia na kierunkach prowadzonych w Uniwersytecie, Uchwała Nr 786 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 25 listopada 2011 roku w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów studiów i programów kształcenia studiów wyższych, planów i programów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających (obecnie: Uchwała Nr 634 Senatu UWM w Olsztynie z dnia 19 grudnia 2014 roku w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania programów studiów wyższych, w tym Planów studiów, programów i planów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających). Zarządzenie Nr 50 Rektora z dnia 19 grudnia 2008 roku w sprawie wewnętrznego systemu wyceny efektów kształcenia, (obecnie: Zarządzenie Nr 3/2015 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 14 stycznia 2015 roku w sprawie procedur oceny jakości programów kształcenia i programów studiów oraz zasad weryfikacji efektów kształcenia), Zarządzenie Nr 91/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 14 listopada 2012 roku w sprawie powołania Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia na kadencję 2012-2016 (ze zm. Zarządzenie Nr 1/2013 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 91/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie powołania Uczelnianego Zespołu do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na kadencję 2012-2016; Zarządzenie Nr 75/2013 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 12 września 2013 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 91/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie powołania Uczelnianego

Zespołu do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na kadencję 2012-2016; Zarządzenie Nr 108/2013 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 29 listopada 2013 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 91/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie powołania Uczelnianego Zespołu do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na kadencję 2012-2016). Zarządzenie nr 51/2013 Rektora UWM z dnia 31 maja 2013 roku w sprawie określenia obszarów procesu dydaktycznego objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur przeprowadzania badań ankietowych, Zarządzenie nr 70/2013 Rektora UWM z dnia 28 sierpnia 2013 roku w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko Mazurskim w Olsztynie, Zarządzenie nr 118/2013 Rektora UWM z dnia 13 grudnia 2013 roku w sprawie określenia wzoru druku „Karty samooceny podstawowej, międzywydziałowej lub ogólnouczelnianej jednostki organizacyjnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w obszarze dydaktyki”.

Z kolei do uregulowań wydziałowych należą: Uchwała nr 72/12 Rady Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa UWM w Olsztynie z dnia 24 kwietnia 2012 roku w sprawie wprowadzenia Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia, Decyzja nr 7/2012 Dziekana Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa z dnia 24 kwietnia 2012 roku w sprawie utworzenia Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia, Decyzja nr 10/12 Dziekana Wydziału Nauk o Środowisku UWM w Olsztynie z dnia 15 listopada 2012 roku w sprawie wprowadzenia Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na kadencję 2012–2016, Uchwała nr 154/13 Rady Wydziału Nauk o Środowisku UWM w Olsztynie z dnia 18 października 2013 roku w sprawie zmian w strukturze Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na Wydziale Nauk o Środowisku, Decyzja nr 12/2013 Dziekana Wydziału Nauk o Środowisku z dnia 18 października 2013 roku w sprawie zmian w Wydziałowym Systemie Zarządzania Jakością Kształcenia, Uchwała nr 306 Rady Wydziału Nauk o Środowisku UWM w Olsztynie z dnia 19 września 2014 roku w sprawie systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, Uchwała nr 330 Rady Wydziału Nauk o Środowisku UWM w Olsztynie z dnia 17 października 2014 roku w sprawie określenia procedur dotyczących procesu kształcenia.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (zwany dalej WSZJK lub Systemem) formalnie powołany został w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na mocy Uchwały Nr 335/2010 Senatu Uczelni z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie *wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia*”, a także Zarządzenia Nr 10/2010 Rektora w sprawie *zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie*, a następnie zmieniony został Uchwałą Nr 198 Senatu Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie *zmian Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia*”.

Pierwsze działania w zakresie doskonalenia jakości kształcenia miały jednak miejsce w Uczelni już w 1999 r., kiedy to Senat Uczelni w dniu 13 grudnia 1999 r. przyjął stanowisko w sprawie rozwoju kształcenia określając środki oraz metody doskonalenia procesu dydaktycznego i poprawy jakości kształcenia. Wydano wówczas opracowanie p.t. „Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim”, w którym ujęto podstawy formalno-prawne zapewniania jakości kształcenia i

opracowane procedury oceny poszczególnych obszarów jakości kształcenia wraz z wzorcową dokumentacją.

W Uchwale konstytuującej WSZJK w Uniwersytecie Senat Uczelni określił następujące zasadnicze cele pro jakościowe Sytemu: monitorowanie i doskonalenie jakości kształcenia na wszystkich poziomach i formach edukacji; opracowanie procedur ewaluacji oraz doskonalenia efektywności WSZJK; opracowanie procedury przeprowadzenia samooceny funkcjonowania jednostki; powiązanie obszarów kształcenia z potrzebami społecznymi i gospodarczymi kraju oraz regionu, w tym tworzenie programów wykraczających poza strukturę kształcenia kierunkowego z jednoczesnym podniesieniem stopnia przygotowania absolwentów; upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie, której efektem jest nabywanie kompetencji osób uczących się do wykonywania zadań wynikających z faktu kształtowania się nowych zawodów, funkcji i ról w społeczeństwie; zapewnienie łączności nauczania z badaniami naukowymi; zwiększanie podmiotowości studentów i doktorantów w procesie kształcenia; podnoszenie prestiżu, atrakcyjności i konkurencyjności Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego na krajowym i zagranicznym rynku edukacyjnym; podnoszenie jakości procesu dydaktycznego poprzez doskonalenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich, oraz opracowanie systemu motywującego nauczycieli akademickich do działań pro jakościowych w obszarze dydaktyki.

W wymienionej powyżej Uchwale określono również elementy Systemu, które w założeniach powinny być analizowane i ocenione. Należą do nich: dobór i jakość kadry naukowo – dydaktycznej gwarantującej prowadzenie zajęć dla studentów i doktorantów przez wykwalifikowaną i kompetentną kadre; system i oferta programowa umożliwiająca nauczycielom akademickim podnoszenie kwalifikacji; przygotowanie kryteriów kwalifikacyjnych w zakresie doboru kandydatów oraz ustalenie limitów przyjęć na studia wyższe i studia trzeciego stopnia; opracowanie, monitorowanie i aktualizacja planów i programów nauczania oraz ich efektów, uwzględniające stosowanie wymagań w zakresie: konstruowania planów studiów i programów nauczania, z zachowaniem przyjętych w uczelni postanowień i wytycznych, wycena efektów kształcenia z zachowaniem zasad określonych w Europejskim Systemie Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS), realizacji postanowień i wytycznych dotyczących uchwalania planów i programów studiów podyplomowych i kursów doształcających oraz wyceny efektów kształcenia doskonalącego z zachowaniem zasad określonych w European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET), spełniania wymagań formalnych związanych z uchwalaniem planów studiów i programów nauczania, monitoringu i okresowego przeglądu programów oraz ich efektów z wykorzystaniem, m. in. regularnych opinii zwrotnych od pracodawców i przedstawicieli rynku pracy, zewnętrznych ekspertów oraz monitoringu postępu i osiągnięć studentów, oferty krajowych programów mobilności studentów i doktorantów, dokumentowanie przebiegu studiów od immatrykulacji do momentu zaliczenia ostatniego semestru studiów, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych dostępnych w Uniwersyteckim Systemie Obsługi Studiów (USOS); przygotowanie i wykonanie pracy dyplomowej oraz złożenie egzaminu dyplomowego, z wykorzystaniem informatycznego systemu antyplagiatowego; internacjonalizacja programów kształcenia, uwzględniająca: zakres oferty w językach obcych kierowanej do studentów polskich i cudzoziemców, liczbę i zakres programów prowadzonych wspólnie przez zagraniczne uczelnie lub instytucje naukowe, zakres zagranicznych programów mobilności studentów i doktorantów; zasoby do nauki oraz środki wsparcia dla studentów i doktorantów w obszarach: dydaktycznym, administracyjnym oraz społecznym, m. in. system biblioteczno–informatyczny uczelni, system informatyzacji uczelni,

przedsiębiorczość akademicka oraz promocja zawodowa studentów i absolwentów; ocenianie studentów, doktorantów, słuchaczy studiów podyplomowych oraz uczestników kursów dokształcających, z zachowaniem konieczności publikowania kryteriów, przepisów i procedur oceny, a także systemy informacyjne i publikowanie informacji służącej pozyskiwaniu i poszerzaniu zakresu samowiedzy w zakresie funkcjonowania uczelni, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystyki procesu dydaktycznego.

Nadzór nad funkcjonowaniem WSZJK pełni Rektor Uniwersytetu, a za wprowadzenie i sprawne funkcjonowanie Systemu w Uczelni i w jednostkach odpowiedzialni są: prorektor ds. kształcenia oraz dziekani wydziałów i kierownicy jednostek ogólnouczelnianych i międzywydziałowych.

Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego wydał m.in. następujące, związane z obszarem jakości kształcenia Zarządzenia: Nr 51/2013 z dnia 31 maja 2013 r. w sprawie: *określenia obszarów procesu dydaktycznego objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur przeprowadzania badań ankietowych*; Nr 70/2013 z dnia 28 sierpnia 2013 r. w sprawie *zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko – Mazurskim w Olsztynie* oraz Nr 3/2015 z dnia 14 stycznia 2015 r. w sprawie *procedur oceny jakości programów kształcenia i programów studiów oraz zasad weryfikacji efektów kształcenia*.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 70/2013 Rektora z dnia 28 sierpnia 2013 r. w celu realizacji zadań związanych z Systemem Jakości Kształcenia powołano Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (personalny skład powyższego ciała kolegialnego Rektor UWM ustanowił Zarządzeniem Nr 91/2012 z dnia 14 listopada 2012 r. w sprawie *powołania Uczelnianego Zespołu do spraw Zapewnienia Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie na kadencję 2012-2016, z późn. zm.*), a także zespoły ds. zapewniania jakości kształcenia: wydziałowe oraz działające w jednostkach ogólnouczelnianych i międzywydziałowych.

W Zarządzeniu Nr 70/2013 Rektor Uniwersytetu określił wytyczne dotyczące zarówno składu, jak i zadań Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK) oraz powołanych w Uczelni i na Wydziałach zespołów będących w strukturze systemu zarządzania jakością.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek studiów powstał na podstawie Uchwały nr 72/12 Rady Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie *wprowadzenia Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia*, a następnie funkcjonował na mocy Uchwał Rady Wydziału Nauk o Środowisku: nr 154/13 z dnia 18 października 2013 r. w sprawie *zmian w strukturze Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na Wydziale Nauk o Środowisku*, nr 306 z dnia 19 września 2014 r. w sprawie *systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia*, a także nr 330 z dnia 17 października 2014 r. w sprawie *określenia procedur dotyczących procesu kształcenia*. Ponadto stanowiących uzupełnienie aktów wydziałowych następujących Decyzji Dziekana Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa: nr 7/2012 z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie *utworzenia wydziałowego systemu zarządzania jakością kształcenia*, nr 10/12 z dnia 15 listopada 2012 roku w sprawie *wprowadzenia Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na kadencję 2012-2016* oraz nr 12/2013 z dnia 18 października 2013 roku w sprawie *zmian w Wydziałowym Systemie Zarządzania Jakością Kształcenia*. W Jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów

obowiązuje *Harmonogram pracy Wydziałowego Systemu zapewnienia jakości kształcenia* opracowany na cały rok akademicki.

Obecną strukturę WSZJK na Wydziale Nauk o Środowisku tworzą: Dziekan, Kolegium dziekańskie oraz Rada Wydziału – jako organy nadrzędne, a ponadto, przede wszystkim Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia i Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia kierunków studiów prowadzonych na Wydziale, w tym ocenianego kierunku „rybactwo”. Do zadań Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia należy opracowanie raportów z ankietyzacji, formułowanie wniosków i zaleceń dotyczących m.in. zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia; zatwierdzania, monitorowania i przeglądu planów studiów i programów kształcenia; zapewnienia jakości kadry dydaktycznej oraz zasad monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów dydaktycznych, które przekazywane są Władzom Wydziału, Radzie Jednostki oraz całej społeczności Wydziału i interesariuszom zewnętrznym m.in. podczas tworzenia programów kształcenia i planów studiów. Kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia zajmują się m.in. opracowaniem nowego planu studiów i programu kształcenia (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa) oraz dokonywaniem ich okresowego przeglądu (w oparciu o tryb wskazany przez Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia), wstępną analizą ankiet studenckich, a także propagowaniem dobrych wzorców dydaktycznych.

Nieodłącznym elementem funkcjonującego na Wydziale Nauk o Środowisku Systemu jest weryfikacja efektów kształcenia, która odbywa się na Wydziale na podstawie Uchwały nr 306 Rady Wydziału z dnia 19 września 2014 r. w sprawie systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia. Zgodnie z § 2 powyższej Uchwały system weryfikacji efektów kształcenia tworzony jest w oparciu o procedury dotyczące wszystkich pracowników Wydziału, interesariuszy zewnętrznych (absolwentów i pracodawców) i wewnętrznych (pracowników, studentów, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych). W Załącznikach do Uchwały określone zostały, stanowiące integralną część Systemu weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w toku studiów następujące procedury: System weryfikacji zakładanych efektów kształcenia w toku studiów; System oceny studentów w toku studiów; Archiwizacja prac i ocen studentów; Aktualizacja programów i planów studiów; Aktualizacja sylabusów; Badania ankietowe przedmiotu i nauczyciela; Badania ankietowe absolwentów; Ankietyzacja autoewaluacji kształcenia (w tym przedmiotu, opiekunów i recenzentów prac dyplomowych na kierunku, pracy dyplomowej oraz praktyk na kierunku); Badania ankietowe pracodawców o absolwentach; Weryfikacja efektów kształcenia przez studenta po zakończeniu studiów. Działania związane z weryfikacją efektów kształcenia koordynuje zarówno Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, jak i kierunkowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Na podstawie badań przeprowadzonych zgodnie z powyższymi procedurami, w tym autoewaluacyjnymi, opracowywane są raporty, będące podstawą zmian projakościowych na Wydziale. Wspomniana wcześniej Uchwała nr 330 Rady Wydziału Nauk o Środowisku z dnia 17 października 2014 r. w sprawie określenia procedur dotyczących procesu kształcenia określa proces kształcenia oraz monitorowanie osiąganych efektów kształcenia na poziomie całego programu kształcenia. Zgodnie z obowiązującymi procedurami jakość kształcenia nadzoruje i monitoruje Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Podczas wizytacji zapoznano się z *Raportami autoewaluacyjnymi przedmiotu na kierunku „rybactwo” Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia i Jakości Kształcenia* (semestr letni roku akad. 2013/2014 oraz semestr zimowy roku akad. 2014/2015), na podstawie których sprecyzowano zalecenia do poszczególnych przedmiotów, ponadto *Raporty autoewaluacyjne*

Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia i Jakości Kształcenia: pracy dyplomowej oraz praktyki hodowlanej 1 na studiach I st. oraz specjalistycznej praktyki produkcyjnej na studiach II st. (rok akad. 2013/2014).

Na Wydziale Nauk o Środowisku oprócz ankietyzacji odbywają się również hospitacje zajęć dydaktycznych, na podstawie których przygotowujemy są *Rejestry przeprowadzonych hospitacji*. Hospitacje przeprowadza się zgodnie z procedurą wydziałową pn. *Hospitacje zajęć przy użyciu Arkusza hospitacji zajęć dydaktycznych*. Z hospitacji sporządza się *Raporty z badania ankietowego wg prowadzących „Jakość realizacji zajęć dydaktycznych”*. Osoby, których zajęcia w skali pięciostopniowej zostały ocenione poniżej 3,5 i/lub zanotowano negatywne komentarze, podlegają hospitacji przeprowadzonej przez kierownika Jednostki.

Na Wydziale prowadzona jest także, będąca istotnym narzędziem ewaluacji procesu kształcenia, okresowa ocena kadry akademickiej - uwzględniająca dorobek naukowy, dydaktyczny oraz organizacyjny, zgodnie z wymaganiami art. 132 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) dokonywana na podstawie Uchwał Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie: Nr 249 z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie zasad, kryteriów i trybu oceny pracy nauczyciela akademickiego; Nr 613 z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie zmian w Uchwale Nr 249 Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 21 czerwca 2013 roku w sprawie zasad, kryteriów i trybu oceny pracy nauczyciela akademickiego oraz Zarządzeniu Nr 50/2014 Rektora Uczelni z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie Regulaminu oceny nauczycieli akademickich Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także regulacji przyjętych przez Radę Wydziału Nauk o Środowisku Uchwałami: Nr 167/12 z dnia 16 listopada 2012 roku w sprawie wprowadzenia kryteriów oceny pracowników naukowo-dydaktycznych na Wydziale Nauk o Środowisku oraz Nr 156/13 z dnia 18 października 2013 roku w sprawie zmiany kryteriów oceny nauczyciela akademickiego na Wydziale Nauk o Środowisku.

Raporty z poszczególnych badań omawiane są na posiedzeniach Rady Wydziału Nauk o Środowisku. Podczas wizytacji udostępniono m.in.: *Sprawozdania z badania ankietowego według prowadzących „Jakość realizacji zajęć dydaktycznych” z cyklu dydaktycznego - semestry: zimowy i letni 2013/2014*, podczas przeprowadzania których respondentami byli studenci wszystkich kierunków prowadzonych na Wydziale. Raporty te omawiane były na posiedzeniach Rady Wydziału, odpowiednio w dniach 30 czerwca i 28 listopada 2014 r. W dniu 28 listopada 2014 r. Rada Wydziału zaopiniowała również *Raport samooceny podstawowej jednostki organizacyjnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w obszarze dydaktyki za rok 2013/2014*, natomiast *Raporty z działalności Wydziałowego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia na Wydziale Nauk o Środowisku* za lata akademickie 2012/2013 oraz 2013/2014 prezentowane były na posiedzeniach Rady Wydziału NoŚ odpowiednio w dniach: 5 lipca 2013 r. oraz 19 września 2014 r. W dniu 27 marca 2015 r. omówiony został *Raport z badania losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Studia z perspektywy absolwenta Wydział Nauk o Środowisku*, w którym wypowiedzieli się absolwenci roku akademickiego 2012/2013 w przedziale czasowym 6-ciu miesięcy po ukończeniu studiów. Na podstawie powyższego raportu stwierdzono, że ocena współpracy dyplomantów z promotorami oceniona została przez absolwentów bardzo wysoko.

Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia koordynuje oraz monitoruje jakość kształcenia zgodnie z zapisami obowiązujących procedur. Elementy zarządzania kierunkiem podlegają ocenie systemowej. Nauczyciele weryfikują efekty przedmiotowe i przeprowadzają ocenę przydatności i skuteczności podejmowanych działań dydaktycznych; studenci oceniają jakość realizacji zajęć dydaktycznych; absolwenci oceniają przydatność w karierze zawodowej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz weryfikują efekty kształcenia; pracodawcy wyrażają opinię o absolwentach Uniwersytetu Warmińsko - Mazurskiego w Olsztynie. Badania ankietowe reguluje Zarządzenie nr 51/2013 Rektora UWM z dnia 31 maja 2013 roku w sprawie określenia obszarów procesu dydaktycznego objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur przeprowadzania badań ankietowych.

Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia opracowuje raporty z badań ankietowych, formułuje wnioski i zalecenia, które przedstawia Dziekanowi i kolegium dziekańskiemu, Radzie Wydziału, kierownikom jednostek organizacyjnych wydziału, nauczycielom akademickim, studentom, doktorantom i słuchaczom studiów podyplomowych oraz interesariuszom zewnętrznym w aspekcie konstruowania programów kształcenia i planów studiów. Czynnikiem wspomagającym weryfikację etapowych efektów kształcenia jest system ankietyzacji zajęć dydaktycznych oraz hospitacje wykładów i ćwiczeń. Analiza opinii absolwentów pokazała, iż w programach studiów należy zwiększyć umiejętności praktyczne. W czasie wizytacji Ekspertów PKA przeprowadzono hospitację kilku wybranych zajęć: wykładów (Genetyka ryb, Wędkarstwo), ćwiczeń terenowych (Biologia wód), seminarium (ogrody wodne) i seminarium dyplomowego (II stopień). Zajęcia oceniono wysoko, wyposażenie sal było wystarczające (rzutnik + komputer). (Szczegółową ocenę wizytowanych zajęć przedstawiono w załączniku nr 6)

Funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia jest w pełni kompleksowe i skuteczne. O skuteczności działania Systemu wskazują opracowywane corocznie „Karty samooceny podstawowej jednostki organizacyjnej jaką jest Wydział Nauk o Środowisku oraz raport autoewaluacyjny przedmiotów realizowanych na kierunku rybactwo. Powyższe dokumenty wskazują na bieżąco co należy zmienić i w jaki sposób.

8.2)w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

Istotną rolę w zapewnieniu jakości kształcenia na Wydziale Nauk o Środowisku odgrywa Rada Patronacka powołana Uchwałą nr 21/2012 z dnia 20 stycznia 2012 r. Powstanie powyższego ciała kolegialnego miało na celu nawiązanie ściślejszej współpracy Wydziału z regionami i administracją oraz jednostkami gospodarczymi m.in. poprzez: inicjowanie współdziałania Wydziału z całym regionem w zakresie realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego (w zakresie praktyk studenckich, udziału praktyków w realizacji programów badawczych i dydaktycznych oraz planowania i realizacji badań naukowych); promocję i popularyzację Jednostki w środowisku zawodowym oraz popularyzację i wdrażanie dorobku naukowego; współpracę na rzecz zatrudniania absolwentów kierunków prowadzonych na Wydziale. W skład Rady Patronackiej wchodzi przedstawiciele instytucji, organizacji i podmiotów gospodarczych oraz Dziekan Wydziału Nauk o Środowisku. Z wybranych protokołów z posiedzeń Rady Patronackiej wynika, iż organ ten działa aktywnie

– opiniuje programy kształcenia, zapewnia możliwości odbywania studenckich praktyk zawodowych.

W strukturę wydziałowego systemu zarządzania jakością kształcenia wchodzi zgodnie z *Decyzją nr 7/2012 Dziekana Wydziału Ochrony Środowiska i Rybactwa*: Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowy Zespół ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia oraz kierunkowe Zespoły ds. Jakości i Programów Kształcenia. Do kompetencji Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy podejmowanie działań na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia oraz wdrażanie nowych planów studiów i programów kształcenia, zgodnie ze wskazaną powyżej decyzją w skład Komisji wchodzi przedstawiciel studentów. W skład Wydziałowego Zespołu ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia wchodzi przedstawiciel studentów a do zadań zespołu należy m.in. analiza realizacji celów i programu kształcenia, badanie jakości prac dyplomowych, analiza egzaminów dyplomowych. Zgodnie z obowiązującymi w Jednostce przepisami dla każdego kierunku powoływany jest oddzielny Zespół ds. Jakości i Programów Kształcenia, w skład którego wchodzi wskazany przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów przedstawiciel. Do kompetencji zespołu należy przede wszystkim opracowywanie planu studiów i programu kształcenia oraz dokonywanie okresowego przeglądu planów studiów i programu kształcenia. Uczelnianym organem wchodzącym w skład systemu zarządzania jakością kształcenia jest powołany *Zarządzeniem Nr 91/2012 Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 14 listopada 2012 roku* Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi 2 przedstawicieli studentów. Z opinii Samorządu Studentów oraz Władz Wydziału wynika, że studenci biorą czynny udział w pracach komisji.

Studenci wizytowanego kierunku studiów obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, iż w ich ogólnym odczuciu mają oni wpływ na doskonalenie programu kształcenia poprzez wypełnianie kwestionariuszy ankiet, jednakże nie są one skuteczne w niektórych przypadkach, np. wspomnianej biochemii. Jednostka podjęła działania w zakresie problemu dotyczącego przedmiotu biochemia, m.in. poprzez zmianę nauczyciela akademickiego prowadzącego przedmiot, jednakże nie przyniosły one pożądanego z punktu widzenia studentów efektu.

W trakcie procesu ankietyzacji studenci pytani są m.in. o sposób prezentacji treści, obiektywizm oceny, stosunek nauczyciela akademickiego do studentów, punktualność nauczycieli akademickich, przestrzeganie zasad zaprezentowanych na pierwszych zajęciach. W pytaniu otwartym studenci mogą także w sposób szerszy opisać swoje uwagi lub postulaty. Z opinii przedstawionej przez Prodziekan ds. Jakości wynika, że wyniki ankietyzacji przedstawione są w formie zagregowanej za pośrednictwem strony internetowej, a w przypadku oceny poniżej 3,5 Prodziekan ds. Jakości kieruje pismo do kierownika katedry, w której zatrudniony jest nauczyciel akademicki z prośbą o przeprowadzenie hospitacji zajęć. Wśród studentów prowadzona jest również ankietyzacja zajęć prowadzonych przez doktorantów, a ich niska ocena związana jest z obowiązkową hospitacją zajęć. Z informacji przedstawionej przez Prodziekan ds. Jakości wynika, że sytuacja taka miała miejsce we wcześniejszym roku akademickim i po hospitacji zajęć nisko ocenionych doktorantów uległa ona poprawie.

Dodatkowo w ramach Wydziału funkcjonuje Zespół ds. badania opinii, w skład, którego wchodzi 1 pracownik dla każdego kierunku prowadzonego na Wydziale. Do kompetencji zespołu należy hospitacja oraz ankietyzacja 2 do 3 zajęć wybranych z listy utworzonej przez Prodziekan ds. Jakości i Prodziekan ds. Studentów na podstawie wyników ankietyzacji i opinii uzyskanych od studentów.

W ramach procesu doskonalenia kształcenia studenci wizytowanego kierunku studiów na zakończenie procesu kształcenia, w trakcie zdawania kart obiegowych wypełniają również kwestionariusze ankiet samooceny, w których oceniają stopień osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Z informacji uzyskanych od Prodziekan ds. Jakości wynika, że dane uzyskane z tej ankietyzacji pozwalają na doskonalenie procesu kształcenia w zakresie pojedynczych efektów kształcenia, nie osiągniętych w pełni przez studentów.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie oraz Wydział Nauk o Środowisku stosują procedury i narzędzia badające jakość kształcenia określone w uczelnianym oraz wydziałowym wewnętrznym systemie zapewniania jakości kształcenia. W Uczelni jak również na wizytowanym Wydziale system ten jest spójny, w pełni kompleksowy i podlega ciągłemu doskonaleniu, dlatego też w sposób wysoce poprawny wykazuje zdolność weryfikowania jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Struktura zarządzania procesem dydaktycznym jest formalnie zdefiniowana i przejrzysta oraz spełnia swoje zadania. Wypracowano odpowiednie mechanizmy weryfikacji zgodności programu kształcenia z założonymi efektami kształcenia oraz jego prawidłowej realizacji. Stosowane procesy, procedury i narzędzia badające jakość kształcenia odbiegają od standardowych m.in. przez coroczne opracowywanie „Karty samooceny podstawowej jednostki organizacyjnej jaką jest Wydział oraz raportu autoewaluacyjnego przedmiotu na kierunku rybactwo.

8.2) Interesariusze wewnątrzni i zewnątrzni czynnie uczestniczą w procesie zapewnienia jakości kształcenia. Udział interesariuszy wewnętrznych jest typowy dla szkolnictwa wyższego, nauczyciele akademicy i studenci są zaangażowani w prace komisji, którzy monitorują i doskonalą jakość kształcenia na kierunku. Również interesariusze zewnątrzni (członkowie Rady Patronackiej) w sposób sformalizowany i znaczny mają wpływ na proces

organizacji, oceny i podnoszenia jakości kształcenia na kierunkach studiów realizowanych na Wydziale Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji	X				
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna	X				
6	prowadzenie badań naukowych ²		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości	X				

Od roku akademickiego 2012/2013 efekty kształcenia absolwentów studiów I i II stopnia kierunku rybactwo prowadzonych przez Wydział Nauk o Środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie zostały dostosowane do Rozporządzenia MNiSzW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. Nr 253, poz. 1520). Efekty kształcenia zostały sformułowane poprawnie, w sposób

² Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

Jasny i zrozumiały oraz posiadają odniesienia do efektów kształcenia dla obszaru nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych. Efekty kształcenia w pełni odnoszą się dziedziny nauk rolniczych, dyscypliny naukowej rybactwo.

Stwarza to dobre podstawy do organizacji kierunku studiów i możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia oraz struktury kwalifikacji absolwenta kierunku rybactwo. Oddają one specyfikę kierunku studiów, a ich realizacja może doprowadzić do osiągnięcia zakładanych kompetencji zawodowych zarówno absolwentów studiów inżynierskich jak magisterskich kierunku rybactwo. Efekty kształcenia, treści programowe i stosowane metody dydaktyczne są komplementarne i możliwe do uzyskania zarówno na studiach I, jak i II stopnia. System punktów ECTS jest stosowany i w ogólnych założeniach właściwy.

Stosowany na Wydziale Nauk o Środowisku system weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty i umożliwia weryfikację osiągania zakładanych etapowych i końcowych efektów kształcenia. Prowadzone działania weryfikujące uzyskiwane efekty kształcenia zapewniają kompleksowe monitorowanie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

W programie studiów I jak i II stopnia na kierunku rybactwo jest wystarczająca oferta Modułów i zawartych w nich przedmiotów do wyboru, czyli obowiązujące programy studiów spełniają wymogi zawarte Rozporządzeniu MNiSW z dnia 3 października 2014 w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich zarówno w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych w dziedzinie nauk rolniczych, dyscyplinie naukowej rybactwo, którzy prowadzą zajęcia na kierunku rybactwo studia I i II stopnia a także ich liczba w pełni umożliwia osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

Wysoce pozytywnym zjawiskiem jest fakt posiadania bardzo dobrej, nowoczesnej infrastruktury, w tym baz dydaktycznych oraz bardzo dobrego wyposażenia laboratoriów dydaktycznych co w istotny sposób wspiera osiąganie przyjętych efektów kształcenia oraz umożliwia prowadzenie badań naukowych przez kadrę dydaktyczną i zainteresowanych studentów. Od 2012 roku działa nowoczesne Centrum Akwakultury i Inżynierii Ekologicznej, w którym znajduje się 26 specjalistycznych laboratoriów w, 19 pracowni oraz sześć hal technologicznych wyposażonych w nowoczesny sprzęt i unikatową aparaturę pomiarową. Oznacza to, że Wydział oferuje studentom wyróżniającą się w skali Polski bazę dydaktyczną do kształcenia na kierunku rybactwo. Wydział Nauk o Środowisku stwarza zainteresowanym studentów możliwości i odpowiednie warunki do pracy naukowej i rozwoju zainteresowań badawczych. Studenci mają odpowiednie wsparcie naukowe, dydaktyczne, materialne i społeczne.

Misja i strategia Wydziału Nauk o Środowisku wpisuje się w misję i strategię Uczelni. W opracowaniu i kształtowaniu koncepcji kształcenia na kierunku „rybactwo” brali czynny udział zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni. Na Wydziale Nauk o Środowisku już w 2000 roku został opracowany i wdrożony wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, który jest sukcesywnie modernizowany i ulepszany pozwalając na w pełni kompleksowe funkcjonowanie. Stosowane procesy, procedury i narzędzia badające jakość kształcenia odbiegają od standardowych m.in. przez coroczne opracowywanie „Karty samooceny podstawowej jednostki organizacyjnej jaką jest Wydział oraz raportu autoewaluacyjnego przedmiotu na kierunku rybactwo. Funkcjonujący wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest spójny i ma charakter kompleksowy. Poddawany jest też on ciągłemu doskonaleniu, dlatego też w sposób właściwy wykazuje zdolność weryfikowania jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Struktura zarządzania procesem

dydaktycznym jest formalnie zdefiniowana i przejrzysta oraz spełnia swoje zadania. Wypracowano odpowiednie mechanizmy weryfikacji zgodności programu kształcenia z założonymi efektami kształcenia oraz jego prawidłowej realizacji. Jako słabe strony procesu kształcenia należy wskazać zbyt małą liczbę zajęć terenowych oraz warsztatowych, a także to że część z tych zajęć powinna być prowadzona przez pracowników przemysłu, czyli praktyków. Ponadto, zajęcia z przedmiotu biochemia, których zakres z punktu widzenia studentów nie jest dostosowany do specyfiki kierunku oraz przewidzianej w programie kształcenia liczby godzin powinien zostać w sposób zasadniczy zmodyfikowany.

W odpowiedzi na raport Zespołu Oceniającego PKA Władze Wydziału odniosły się do nielicznych uwag zawartych w raporcie z wizytacji (oceny programowej). Odpowiedź na raport stanowi dokument obejmujący 7 stron maszynopisu oraz 8 załączników, które zawierają wykazy publikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku rybactwo i innych osiągnięć naukowych i dydaktycznych nauczycieli akademickich między innymi wykazy osiągnięć praktycznych w postaci ekspertyz, wzorów użytkowych i zgłoszeń patentowych. Władze Wydziału Nauk o Środowisku w odpowiedzi na raport z oceny programowej wnioskuje o zmianę oceny kryterium 3 i 4 z w pełni na wyróżniającą.

Kryterium 3: Program studiów uzyskał ocenę w pełni. Władze Wydziału ocenianego kierunku studiów wnoszą o zmianę oceny z w pełni na wyróżniającą, ponieważ uważają, że istnieją podstawy do podniesienia oceny za powyższe kryterium, ponieważ obowiązujący program gwarantuje uzyskanie założonych efektów kształcenia, zapewnia nabycie przez absolwenta umiejętności praktycznych oraz umożliwia wypracowanie przez każdego studenta opracowanie własnej drogi umożliwiającej osiągnięcie efektów kształcenia. Program studiów umożliwia studentom osiągnięcie umiejętności praktycznych poprzez uczestnictwo w zajęciach laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych. Ponadto, Wydział oferuje studentom wyróżniającą się w skali Polski bazę dydaktyczną do kształcenia na kierunku rybactwo. Powyższe pozwala na zmianę oceny kryterium 3 z w pełni na wyróżniającą.

Ocena końcowa kryterium ogólnego 4 zostaje zmieniona na „wyróżniającą”.

Kryterium 4: Zasoby kadrowe uzyskało ocenę w pełni. Władze ocenianego Wydziału wnoszą o zmianę oceny na wyróżniającą, ponieważ uważają, że istnieją obiektywne przesłanki do uzyskania oceny wyróżniającej ze względu na to, że kadra realizująca proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów (rybactwo) wykazuje bardzo wysoką aktywnością naukową tworząc uznaną w kraju i zagranicą olsztyńską szkołę naukową w zakresie rybactwa. Uznany w kraju i zagranicą dorobek naukowy kadry realizującej zajęcia dydaktyczne na kierunku rybactwo wpływa bezpośrednio na aktualność przekazywanych treści dydaktycznych, a także jakość sposobu przekazywania ich studentom. Wysoka jakość wiedzy i wyróżniający sposób jej przekazywania została uznana przez zespół wizytujący podczas hospitacji zajęć prowadzonych na kierunku ochrona środowiska zarówno w języku polskim jak i angielskim. Ponadto, liczba nauczycieli realizujących program dydaktycznych, struktura ich kwalifikacji w pełni umożliwiają osiągnięcie opracowanej i przyjętej koncepcji kształcenia, osiąganie przez studiujących założonych celów i efektów kształcenia. Kadra realizująca zajęcia dydaktyczne na kierunku rybactwo odbywała udokumentowane staże dydaktyczne w jednostkach zagranicznych co pozwoliło na wprowadzenie do procesu kształcenia nowych rozwiązań metodycznych. Wielu pracowników ma także udokumentowany dorobek praktyczny w postaci głównie ekspertyz, jak i patentów

Powyższe pozwala na zmianę oceny kryterium 4 z w pełni na wyróżniającą. **Ocena końcowa kryterium ogólnego 4 zostaje zmieniona na „wyróżniającą”.**

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	Wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
3. Program studiów	X				
4. Zasoby kadrowe	X				

Przewodnicząca Zespołu Oceniającego
Prof. dr hab. Bożena Obmińska-Mrukowicz